

კვანძი

სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკური, კომუნისტიური და ლიტერატურული ჟურნალი.

ქვირა, 20 მარტი 1927 წ.

რედაქცია და კანტორა რუხთხაილის პრისბეტი, № 22, ოთხი 20. ტელ. № 23—87 ლია ყრველ დღე, გარდა კვირა-უქმისა, დღის 9—1 საათამდე.

№ 9

შურნალის უინარისი

ვინ უწყობს ქართველ ხალხს პროვოკაციას? — შეთაურად; 18 მარტი — ს. გლიაძე; ორიენტაციის საკითხები — ყარბი; პარიზის კომუნა — ა. ჩაჩუა; სამტრედიის რაიონის 211 სოც. დემ. განცხადება; ჩვენი კულტურის მზარანბეგელი სიმაღლეები — დიმიტრი შერვაშიანი; ქართველი დედა — ქართველი დედები — სოფია გლიაძე; მორიდიდის რეტორიკის მსჯავრის — დიმიტრი; საუბარი — ივ. გომარ-თელი; ქისტის ნმა — ლ. ქისტაური; დროა თავი დაეანე

ბოთი ჯიკუბობას — ი. შელია; კიდე ფიქრობენ? — ი. ლორ-თქიფანიძე; მასწავლებელთა კონკრეტული განცხადება; საქართველოს საშხატრო აკადემია — გრ. მამუკაიანი; ხუთის გასამართლება — ის. ლომთაიძე; ყოფ. ახ. მარქსისტთა განყოფილება; ქუთაისის თეატრი — ლ. ტყეშელაშვილი; ასეთი გაუცებრობის ადგილი არ უნდა ქონდეს — რწმუნებულნი; წერილები პროვინციდან.

ვინ უწყობს ქართველ ხალხს პროვოკაციას?

იმ უთვალავ ანონიმურ წერილებში, რომელიც მოსდის ხალხს ჩვენს რედაქციას, ყველაზე უფრო საყურადღებო ხარადვის წერილია.

ამ წერილის შინაარსი ერთბაშად მარტივია: 1. რატომ განეახლები „ახალი გზა“? 2. რატომ ელაპარაკობთ აჯანყებაზე? 3. რატომ ეუბნებით ქართველ ხალხს პროვოკაციას?

პირველ ორ კითხვაზე ჩვენი პასუხი მკითხველმა უკვე იცის. ჩვენ „ახალი გზის“ პირველ ნომერშივე აშკარად და გარკვეულად გვაქვს ნათქვამი თუ რატომ განეახლები ჩვენი გაზეთი. მეორე კითხვას: „აჯანყების საკითხს“ ჩვენ „ახალი გზის“ მეორე რვა ნომერი მოვანდომებთ. მასთან დამე, თუ სარდაფს ჩვენი პასუხი ანტერესებს. მას უკვე მიღებული აქვს იგი და თუ ის ჩვენს წერილებს არ კითხვულა, ის მისი კერძო საქმეა. მხოლოდ ჩვენთვის ახალი და თანაც გაუგებარია სარდაფის მიერ წამოყენებული ბოლო-დებობა, რაც იმაში მდგომარეობს, რომ ჩვენ ვითომ ვწერდით: „საქართველოში აჯანყება მზადდება“.

ეს მოპორობი ამბავია; ეს სარდაფის სწულთ ფანტაზიის ნაყოფია.

მოუხმინათ თვითონ სარდაფს:

„ვინ ფიქრობს, რომ ჩვენში აჯანყება მზადდება? არაფერი მაგის მსჯავრის ჩვენში ადგილი არა აქვს. ჩვენ ვცუხავდით, რომ საქართველოში აჯანყება არ მოხდება, თქვენ აბეზლებთ ქართველ ხალხს, როცა აჯანყებაზე ლაპარაკობთ. ნუ გამოხვებით ქართველი ხალხის დამიბეზლებების როლში“...

მოითი და ნუ მოიგონებთ რუსთაველის ლექსს:

„ოა უთქვამს, რა მოუღმავს, რა წვენი მოუწყურაო“.

რაც ვინდათ ბრძანით და იმას კი ვერ წარმოვიდგენდით, რომ სარდაფს, ვინ-იგი ს. ს. — პარტიის პოლიტიკურ ლაბორატორიაში ასეთ სიყალბეს შეიზნავდენ, ასეთ ყოველად უხასუხისმგებლო ბრალდებას წამოგვიყენებდენ.

როდის, ვახუთის რომელ ნომერში, რომელ წერილში ესთქითი ჩვენ: „საქართველოში აჯანყება მზადდებაო“? ჩვენი ვახუთის უკვე ცხრა ნომერი გამოვიდა. რაწვენშიმე ათეული წერილი შეეწერა ამ საკითხის გარშემო. და ამა ვინმემ დაგვიხებლოს თუნდაც ერთი სტრიქონი. სლდაც ჩვენ ასეთ რამეს ვლაპარაკობთ.

ჩვენ ელაპარაკობით და ვლაპარაკობთ, რომ ქართველი ემიგრაციის ბედადები საქართველოს და ქართველ ხალხის ბედს უკავშირებენ ევროპის იმპერიალისტურ სახელმწიფოებისა და საბჭოთა კავშირის შორის მოსალოდნელ ვართულებას. რითაც ისინი — ქართველი ემიგრაციის ლიდერები, ცდილობენ ქართველი ხალხის ახალ ანტერაში ჩაირგვან. ჩვენ ვწერდით და ვწერთ, რომ ქართველი ემიგრაციის ბედადები მეორე ავსტრის უშხადაურ ქართველ ხალხს.

აბა სლდ არის აქ ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ საქართველოში აჯანყება მზადდება, ქართველი ხალხი აჯანყებას აწყობს?

ამას ჩვენ ვერ ვიტყვით, რადგან აიაფერი ამის მსჯავრის სინამდვილეში ადგილი არა აქვს. ჩვენ სრულიად წინააღმდეგი ვიკით, სრულიად წინააღმდეგს ვამტკიცებდით და ვამტკიცებთ. ჩვენ სრული უფულება გვაქვს ვთქვათ, რომ ქართველი ხალხი არა თუ თვითონ არ ამაზადებს ასეთ ავანტიურას, სრულიად წინააღმდეგ: ის იარაღთ ხელში გაუმყლავდება ყველა იმათ, ვინც ვახუდას და მას ავანტიურაში ჩაირგვან მოუხმობებს.

ჩვენ ვსწერდით და ვსწერით არა იმის, რომ საქართველოში აჯანყება მზადდება, არამედ იმის, რომ საზღვარგარეთ სამშვიდობო ვახიზნული ჩვენი ყოველი ამბანაგები და მათი ადგილობრივი ავანტიურ ქართველ ხალხს ატყუებდენ და აჯანყებაში მის ჩაირგვან ცდილობენ.

მერე ეს არ არის მართალი? მერე ეს ჩვენ ვერ დავამტკიცებთ ჩვენი ვახუთის დოკუმენტზე? იქნება ჩვენ მიერ

მოყვანილი საბუთები თქვენ საქმით არ მიგანიათ. იქნება კიდევ გვირგვინი საბუთები? ინებებთ:
 „ქართველი ერისთვის ნაილაღ დას ეს კითხვა: საქართველოს დამოუკიდებლობა. თუ რუსეთის ბატონობა?“, ჩვენთვის მუთუღებელი უცხოეთის ბატონობა და სახითაც არ უნდა მოგვევლინოს იგი. მივსიყვი არ დასაბუთო თავის შესტყუარს. ამბობს საქართველო, ეყრდნობა რა თავის მკაცრ, იმდებულთა მიმოხვედის ბრავებს, ახლო თუ შორს და ეძიოს მეგობარი“ (იხ. „დამოუკიდებელი საქართველო“, № 1, 1926 წელი).

რა არის ეს, თუ არა ქართველი ხალხის დიუკიზიზაციად მისი სახელით მისთვის მოკავშირეების ძებნა მოყოფიდან „განათავისუფლების“ მიზნით? რა არის ეს, თუ არა ევროპის იმპერიალისტურ სახელმწიფოებასა და საბჭოთა კავშირის შორის მოსალოდნელი გაბოთლებების დროს ქართველი ხალხის ბრძოლაში ჩაბრუნება, მისთვის მიღდაღტის როლის დაკვირვება?

რა არის ეს, თუ არა ქართველი ხალხისთვის პროვოკაციის მოწყობა?

მეარამ ეს კიდევ რაა? „დამოუკიდებელი საქართველოს“ ამ ზოგად დებულებების ანალიზს უკეთებს, პრაქტიკულ მიზნებს უზადებდა ემერგრაქიუსა და ს. ს-დ. პარტიის ლიდერი ნოე ყორანია, ის სწერს:

„თეთრული პარტია თეთრული მოქალაქე, თეთრული მოსახლე უნდა იღვას იმის პოსტზე, თავის სადარაჯოზე, გაეფრთხილოს სიმუღილითი უცხო ძაღმომრეობისაგან და სოციალური თაყვანისუფლებისაგან. ჩვენი პოლიტიკური მიზანდასტავა არ შეწყვეტა, ვერ შეწყდება სანამ მისი საგანი განხორციელებული არ იქნება“ (იხ. „დამოუკიდებელი საქართველოს“ იმავე ნომერში ნ. ე. წერილი).

რა არის ეს, თუ არა ქართველი ხალხის თავისივე სახელმწიფოს ხელისუფლებისათმ საბრძოლველად მოწოდება, თუ არა მისი ბრძოლის ცეცხლში ჩაგდება?

იხ რას ეწოდება, მოქალაქებო, პროვოკაცია?.. ასეთ პროვოკაციას უკეთებენ ქართველ ხალხს სახელგარბოთ, სამშვიდობოვ გაბიზნული ჩვენი ყოფილი ამხანაგები და მათი პრესა.

— ახლა გვეცნობთ: თუ რას აკეთებს, როგორ პოლიტიკას აწარმოებს ამ საქართველოში, ს. ს-დ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, ესე იგი თვითონ სარდაფი, რომელიც „ახალ გზას“ და მის უბუღიოსტებს პროვოკატორობას უკეთობს და გვარწმუნებს: ჩვენნი მთ აჯანყება არ მზადდება!

„არც დღეს არის ჩუმათ ქართველი ერი. არც დღეს უღალატნა მას წინაპართა ჩვეულებებისთვის, დღესაც მოუტეხილა ქართველის სული და ბნელ სარდაფებში იღვებდა ქართველი ხალხი. (საიდუმლოს) შენახავც ასეთი უნდა! ავი აჯანყება არ მზადდება!“ 1921 წ. დაწყებული ბრძო-

ლი არ დამთავრებულა. ის დამთავრდება მხოლოდ მაშინ, როცა მეტერი დამარცხდება“.

ამის სწერს ს. ს-დ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტი, ან იგივე სარდაფი თავის პროკლამაციით, რომელიც მან გამოსცა მიმდინარე წლის 14 იანვრის თარიღით.

მერე ეს პროვოკაცია არ არის? ნუ თუ ეს არ არის ქართველი ხალხის (დაბნულება) ეს უხალხო პოლიტიკოსები: მოვლულად და ქართველ ხალხს ვიღეს სწამებენ. მას აბნელებენ: ბნელ სარდაფში საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ მხალს ღესავსა და ჩვენ მკუთას ვეპყავილან! ქართველი ხალხის მოღალატე თუ მტრადგანით.

ს-დ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტს, ან სარდაფს დასახებულ პროკლამაციაში თავის მსხვერპლად ახლა ქართველი ახალგაზრდობა, ესე იგი ჩვენი უფრო შერჩობიბარი ნაწილი, დასუხავს. ის ასე მიმართავს ქართველ ახალგაზრდობას:

„ქართველი ახალგაზრდობა ამ უსწორთა ბრძოლაში მუდამ ქართველ ხალხთან იყო მისი მონაწილე რიგებში იდგა. ნუ თუ დღეს, როცა საქართველო დღე არც ისე შორს არის.—ქართველი ახალგაზრდობა უნდა სტრუვიტებს ბრძოლის ველს!.. არა, ამხანაგებო! წინ მდებარე მებრძოლთა მოწინავე რიგებში! საქართველოს თავისუფლების სადარაჯოზე, ამხანაგებო! (იხ. დასახებულ პროკლამაცია).

იხ ვინ ეწევა პროვოკაცია! იხ ვინ გამოდის ქართველი ხალხის მოღალატე!

იხ რის უწინაღმდეგე ვიბრძვიტ ჩვენ. იხ რისთვის განვახლებთ „ახალ გზას“.

ახლა შეადარებ ც. კ. პროკლამაციიდან მოყვანილი ადგილები ნ. ვარლანისა წერილიდან ზემოთ მოყვანილი ადგილებს და თქვენთვის ცხადი იქნება, რომ ემერგრაქიუსის ხელმძღვანელების ყოველი სიტყვა არა თუ გამოსახარს პოელობს აქ, საქართველოს სარდაფში, ის პირდაპირ გაღებუშეაბებლად და უკომენტაროთ ცალგეა ხოლმე ქართველ ხალხს, მის ახალგაზრდობას.

ასე თითქმენ ავანტიურის უფსკრულში ქართველ ახალგაზრდობას.

ახლა თვითონ გავგასამართლოს მკითხველმა, თვითონ ბრძანოს მან: ვინ უწყობს ქართველ ხალხს პროვოკაციას? ჩვენ „ახალი გზის“ უბუღიოსტები, თუ სახელგარბოთ, სამშვიდობოვ გაბიზნული ჩვენი ყოფილი ამხანაგები და მათი ადგილობრივი ცენტრალური კომიტეტი, მათი სარდაფი?

ჩვენი მიზანი სრულიად მარტივია: ჩვენ ვებრძვიტ პროვოკატორებსა და პროვოკაციას. ჩვენ ვამცნობთ ქართველ ხალხს მათ ევრაგობას, ეს არის ჩვენი წმინდა მოვალეობა. ეს დაწკაროთ თავის დროსაზე ახალმა გზამ.

ჩვენ ვდგარებით ქართველი მშრომელი ხალხის ინტერესების სადარაჯოზე და ბოლომდე შევსარსებუბთ ჩვენს მოვლეობას ხალხისა და სოციალისმის წინაშე.

18 მ ა რ ტ ი

(1871—1927).

„ცუდათ ხომ მაინც არ ჩაივლის ეს განწირული სულხეკვებთა, და გზა უფალი, შენგან თბილი მგინაო ჩემო მაინც დარჩება“.

ნ. ბარათაშვილი.

პოეტის ეს სიტყვები პარიზის კომუნის ემიგრებზე არ არის ნათქვამი, მაგრამ თამამად შეიძლება მისი განმეორება ამ შემთხვევაშიც; რადან პარიზის კომუნარების შირა გაეფრთხილა გზაზე საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატს უკვე მეთუ წელითა თავადდებულად აშენებს სოციალისტურ ყურბიბობას.

დღეს, 18 მარტს, პარიზის კომუნის გამოცხადების მე-56 წლისთავზე, მსოფლიო მუშათა კლასი ერთხელ კიდევ მოადრებს მუხლს იმ თავდადებულ ემგრებებს სა-

ფლავებს წინაშე, რომელთაც პირველად სკადებს მუშათა კლასის ხელისუფლების დასაყრება და ამის განსახორციელებლად ათათისობით დაიბოცენ ბარიკადებზე პარიზის ქუჩებში.

მსოფლიო პროლეტარიატი და კერძოთ საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასი ვერას დროს ვერ დაიფრეებს იმ გაკეთილს და გამოცილებებს, რომელიც პარიზის კომუნის საშუალებით მიიღო და შეითვისა.

უმრავლეს შემთხვევაში რევილიციტებს წინ უსწრებს საგარეო ემიგრაცია და შეგინთ გამწვანებელი კრიზისები. პარიზის კომუნაც სწორედ იმ დროს წარმოიშვა, როცა დსკად გერმანია-საფრანგეთის შორის იმ სწარმოებულ და პროლეტარიატის სისხლმსმელი ტერორის შთაბრძნა საფრანგეთის ვაჟივლას ამარტება გერმანიაზე. ამ დროს პარიზის პროლეტარიატი ერთი, დაკვრით ახალდურებს

ბურჯუნიული წყობილების პარისში, მაგრამ ხელუხლებლად სტრეფის მას საფრანგეთის დანაშრენ კუთხებში. ამათ ისარგებლეს ყველა ჯერის რაქციონირებრება და თავიანთ ძალებს თავი მოუყარეს ეგრისში და აქედან ეკეთენ რევოლუციონერ პარისს.

რა იყო უმთავრესი მიზეზები პარისის კომუნის დამარცხებისა? აი ეს საკითხი ყველაზე უფრო ხანანტერესოა როგორც საბჭოთა კავშირის შემთხა კლასნათვის, ისე მთელ მსოფლიოს პროლეტარიატისათვის.

გამარჯვებას ხშირად იმ სდებს დამარცხებაც და პარისის პროლეტარიატის მხარე დაშვებულმა შეცდომებმა პარისის კომუნის დამარცხება გამოიწვეს. პირველ ყოვლისა, გამარჯვებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მტკიცე ორგანიზაცია, მაგრამ დიდსილინა და ნებისყოფა, რომელიც პარისის პროლეტარიატს იმ დროს არ გააჩნდა, ამ აჯანყებას ხელშეშლენობდა რევოლუციონერ ადრენების გატაცებულ პაროანებზე და არა მხოლოდ ორგანიზაცია.

ამ ნიადაგზე პარისის პროლეტარიატმა ვერ დაიჭირა კავშირი არამც თუ სხვა ქვეყნების მუშათა კლასთან, არამედ საკუთარი ქვეყნის დანარჩენ კუთხებების მშრომელ მასებთან.

მათი სამოქმედო ასპარეზო სცილებულ პარისით ამოიწურებოდა და ერთხელად არ სცილებოდა სერიოზულად პარისის კვლევებს გაცილებულდენ და მთლიან საფრანგეთი ჩაეთრიათ რევოლუციონერ ბრძოლაში.

გამარჯვებულმა პარისის პროლეტარიატმა ვერ გაითვალისწინა ის საფრთხე, რომელიც მას ბურჯუნიზმთან მოულოდა. მან არ მიზანია არავითარი რეპრესიული ზომებს თავისი მტრების წინააღმდეგ.

კომუნის ხელშეშვანებელი გულდამწვანებით შესცდრიოდენ ბურჟუაზიის სამხედრო ეგრისალში და შხონად პარისის კვლევითან სურათი მათი დამარცხება.

ყველა ამ მიზეზებმა და იმ გაიგებებამ, რომ მაშინ მსოფლიო მუშათა კლასი ორგანიზაციულად შეეკავშირებოდა იყო, მალე გახდა შესაძლებელი პარისის კომუნის დამარცხება.

მთელხედავდ ამისა, ამით ოდნედავც არ მცირებოდა მისი მნიშვნელობა მსოფლიო მუშათა კლასის თვალში. დამარცხდა კომუნა, სისხლიში ჩააღრჩენეს პარისის მუშათა კლასი, მაგრამ ვერ მოკლეს ის იდეა, რომლისთვისაც ისინი იბრძოდენ. მუშათა კლასმა მშვენიერ გავლეთიოდა გამოიყენა ეს მწიერ გამოცდილება და შეუდგა თავის ორგანიზ შემუქდროებას ვადაწყვეტი ბრძოლის მშრომდენში.

თანდთან გაიფანტა ის ბურჟოა, რომლითაც შეპყრობილი იყო მუშათა კლასი სოციალისტ-რუტობისტების მიერ, როგორც იყენს ფურეი; სენ-სიმონი და სხვები.

მუშათა კლასს მებნარატრეებაც ბევრი რამ ისწავლეს პარისის კომუნის ისტორიიდან. მარქს-ენგელსმა და შემდეგ ლენინმა უმთავრესად ამ დამარცხების გავიქვოლზე ააეს პროლეტარიატის მომავალი სამოქმედო პროგრამა.

თითქმის ხახვერი საუკუნის შემდეგ, 18 მარტი 25 ოქტომბერმა შესყვალა. საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატმა, ჩაიღო რა ძალაუფლება ხელში, მან გამარჯვებულ ბრძოლა აწაშრვა ყველა მძირ მტრების წინააღმდეგ, აქ იბარ განმარტებულა ის შეცდომება, რომელიც პარისის კომუნის ხელშეშვანებელს ასახავდა.

თუ პარისის კომუნამ სულ რა თვედღ იარსება, სამეგრეოდ ოქტომბრის რევოლუცია უცვდავია, რადენ რუსეთის პროლეტარიატს არ გაუმეცებია მისი დიდებულ წინამორბედების შეცდომები.

1871 წელს თუ მუშათა კლასი ერთ ქალაქში ბატონობდა, ღლეს ის დედამამის დროს იმ მეექვსედ ნაწილზე აფრიალებს გამარჯვების ერთხმს.

მიუხედავად მზარდი და სავარჯო მტრების სისინისა, საბჭოთა კავშირში მუშათა კლასი მეტყადა მიიწვეს წინ სოციალისტური აღმშენებლობის ფორმებზე.

მას ოდნედავც ვერ აწინებს ევრც ანგლისის კონსერვატორების მუქარა და არც ემპერიატის ჩირაგვდებლობა.

ევრ შეეგანებენ აგრეთვე აქამად ვენებამ წარიმეებულ ინტერესთა, რომლის მიზანია საბჭოთა კავშირის გაერთოკვა მტრულად განწყობილ სახელმწიფოებრ რევოლუცია.

ჩვენს გამარჯვებას თავდებია, ერთის მხრით, ის დანი სააოშქენებლო მუშობა, რომელსაც საბჭოთა კავშირის მშრომელი ხალხი აწარმოებს სოციალიზმის ფორმებზე, და, მეორეს მხრით—მსოფლიო მუშათა კლასის და დაწავლუ ერების თანაგრძობა საბჭოთა კავშირისადმი, იმ მუშათა კლასის თანაგრძობა, რომელიც ამ კავშირში ხელდას მუშავდ გამარჯვების სწიწნად.

ღლეს მსოფლიო ქვეყნის მუშათა კლასს საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატისადმი, რომელსაც ეთმევე პარტიკული მუშობა იბარ, რომლებმაც თავიანთი სოსხლის ფასით გააყვეს ის გზა, რომელზედაც მუშედ მუშათა კლასმა ისწავლა ბრძოლა და გამარჯვების სწიწნა.

პარისის კომუნარები დაიბოცდენ სოციალიზმისათვის უთანასწორო ბრძოლაში, საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასმა ეს ბრძოლა ღლდ მსოფლიოს ვადებში გამარჯვებოთ დაავარგინა, თხვა ჯერი დანარჩენ ქვეყნების პროლეტარიატზე.

გავდეთ ღირსებლი მემკვიდრე პარისის კომუნარებისა. ღლდება მუშათა საქმისათვის დახოცილ გმირებს. ს. კლიაიზ.

მ რ ი ე ნ ტ ა ც ი ი ს ს ა ქ ი თ ხ ე ზ ი

5.

რატომ იცნო ანტანტის სახელმწიფოებმა სპარტოვდელის დემოკრატიული რესპუბლიკა?

ჩემი ერთი წერილის გამო (ნ. ახ. გზა“, № 6, ყოფილი მანაზავა“ სტეპთა შორის მწერს— თქვენ ვადაპრებულ მნიშვნელობას აძლევთ საბჭოთა რუსეთს და საქ. დემ. რესპუბლიკას შორის დადებულ სახავო ხელშეკრულებას (1920 წ. 7 მაისის აქტს) და იმევე დროს ერთი სიტყვითაც არ ეხრებები მკითხველს იმის შესახებ, რომ დემოკრატიული საქართველო 22 ღლდმა სახელმწიფომ იცნო და-დაჯერო და დე-იურე. ნუ თუ თქვენ რუსეთთან დადებულ ხელშეკრულებას ამ ცნობის უფადრებობა?

მართალი ბრძანდება ჩვენი ორგანიზაციონტი. ჩვენს 22 სახელმწიფო არ გაფასებდა ღიანი სიჭკნა. ჩესაბულებას მათი დადამწიფოვს მიერ ცნობას, ვიდრე მებს ვიტყვი: ჩვენ ეს „ცნობა“ საბჭოთა კავშირის წყალობით მიგვანჩია.

ჩვენ ასე მოგვანდა იგი უწინაც, მაშინ, როცა საქ. დემოკრატიული რესპუბლიკა არსებობდა და აი რატომ.

მართალია, ანტანტის სახელმწიფოებმა იცნეს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობა. ჯერ ფაქტურად მტკიცეს მის მოქალაქეობის პარალელის ხონი, შემდეგ ორადიულად იცნეს. მაგრამ თუ თქვენ აკავთი ჩაკეპრებები საბჭოს, თუ თქვენ მოგონებენ იმას, თუ როგორი პირობებში მოხდა ეს „ცნობა“, მაშინ ვნადა დაგვიანდებით, რომ ეს აქტი სოციალდემკრ არ წარმოადგენს ისეთ რამეს, რითაც თავის მოწონება შეიძლებოდა.

სიძის დანგრევის შემდეგ საქართველოს დემოკრატიამ სცადა თავისი ბრძოლის მართვა-გამართვა. ავად იყო, თუ კარავა, თუ იბრძოდა თავისი ქვეყნის დამოუკიდებ-

ლობისათვის,—და რაც უშეიარაღოა,—ის არსებობდა... ან ტანტის წარმომადგენლები ამას ხედავდნენ, საქ. დემ. რესპუბლიკის მთელი ტრადიცია მათ თვალწინ, მათი გერაკული მონაწილეობით სწარმოებდა. ამ რესპუბლიკის ცნობის, დამაპირებელი და ხელის გაწეობის ნაცვალად, ისინი მხოლოდ ამ რესპუბლიკის მტრებს ემხრობოდნენ. ჩვენ—ნაინტანტის წარმომადგენლები გამოვიდით არა მარტო როგორც ანტანტის წარმომადგენლები, არამედ როგორც დინიების, ვინაგლის, კოლჩაკის და სხვა ამათი უთვითი გენერლების, თვითმპყრობელი რუსების აღმდგენელია, წარმომადგენლები. დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ბანკებს ბანკებზე უმართავდა მათ; შამპანური წყალსავით იხარავდებოდა; იყო ერთი გაუმწესებელი ტრანსეში, ტრანტები და კიდევ ტრანტები... ამ ტრანტებით არა თუ ევროპის იმპერიალისტურ სახელმწიფოებს ვუძვეყნებთ, იმსაღიების მთავრობის სადღერეგულირებელს კი წარმოიჭება სიტყვა და გამარჯვება უსურვია მის ხმაღს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო მინისტრმა, და ს.-დ. ფოკეის წევრმა...

ემშურობითი, ყველა ვუძვეყნებთ, ვაქტივით, ვადლებით. მაგრამ ამაღ. არაფერ ურავლობას არ გვაქცევდა. ეს ჩვენი პურ-შარბილი გამძაბრა. ჩვენი ღვინო გაღვინო ანტანტის წარმომადგენლები ჩვენ არც კი გვანჩვედნენ. საჭიროველი და მისი დემოკრატიული რესპუბლიკა იმით მხოლოდ მაშინ იმპერატორებადა, როცა ამას დროინდის ან ვინაგლის ვარების იტერესები მოითხოვდა...

და ამის შემდეგ, ერთ შემწეირი დღეს გვეუბნებიან, რომ ჩვენ გვცნობენ, რომ ანტანტის სახელმწიფოებმა ჩვენ **ფაქტური არსებობა იცნენ.**

დამოთხზნებით, რომ ასეთი „ცნობა“ პატივისცემა კი არაა—შეურაცხელია. ავიდით ასეთი შემთხვევა: თქვენით კარგი ნაცემბი, რომელიც თქვენ ყოველ დღე გხვდებით, რომელთანაც თითქმის ყოველდღე ერთად ვიქვითხი, ერთ დღეს მოიღის. თქვენთან, დიმიტრი გიწვენს ხელს და სერხულვალ გუგუნიანს—ვისაც კი, მზე თურქულ არსებობ, მე კი დღემდე არაფერი ვიცილი ამის შესახებ, —და თავისი თქვენდმილ კეთილდამწყობილების ნიშნად, თავზე ხელს გიღობს, ლოკუნე ვითაუთუნებს, თვალღმის ჩაქურება და საცქერეთს მიმავალს გიქალის.

რას ტყუილდით ასეთ თავებულ ნაცემბს? თქვენ იმას აღბათ, იკრთი ვაგდლებით... ასე მოქცეულა მას ყველა თავმჯდარე ადამიანი... ერთი დამოკიდებულებაში ასეთი რამ დაუშვებელია, პირდაპირ უხრდვლობათ არის მიზნული... მაგრამ ის, რაც ადამიანის კერძო დამოკიდებულებაში უხრდვლობას და უპატივცემლობას შეადგენს, დიპლომატიაში მიღებული და მოწინდებულია, მით უმეტეს ის შემთხვევაში თუ ამ დიპლომატიის ობიექტი ისეთი პაპარა და სუსტი რესპუბლიკაა, როგორიც იყო საქ. დემ. რესპუბლიკა. ასეთმა უძლიერმა სახელმწიფომ ძალა-უნერგად უნდა მიიღოს მხაროვლი და ქაყფილი სახე, უნდა სახელმწიფოების წარმომადგენლებს მან უნდა დანახოს, რომ ის ხელდინერთ თვლის თავს მათი უურადელ ბიო. ამ „ცნობაში“ ჩვენ ისეთი არაფერს ვეცადებით, რითაც თავის მოწინავე შეგუდებოდა, მაგრამ რა გვექნა, იმ დროს ჩვენ ასეთი „ცნობა“ მითი სახელობათ მოგაჩანდა და ჩვენ ახალ „მწყალობლებს“ მდებლათ თავს უკურავდით.

ჩვენ ყველამ კარგით ვიცითთ თუ რამ გამოიწვია ეს „ცნობა“, რა პირობებში მოხდა იგი. დღეს აღბათ, ეს უძვერესობის დავიწყებელი აქვს. ამიტომ არ იქნება ინტერესის მოკლებული მოვიგონით საქ. დემ. რესპუბლიკის ანტანტის სახელმწიფოების მიერ „ცნობის“ ისტორია.

ავიღით ვერ „ფაქტური ცნობა“.

რამ მთელი ჩვენზე ვუღლი, რამ შეუცვალა გუნება ანტანტის სახელმწიფოებს?

ამის პასუხს ჩვენ ვიპოვით არა ევროპაში, არამედ აქ, თვითნა ჩვენს სახლში...

აიღით იმდროინდელი დიპლომატიი ვაგუთები და თქვენ იმ ვაგუთებით პასუხს ამ კითხვებზე. თქვენ იმ და-

ინახათ, რომ გვეცრალო დეიკების ლაშქარი საწმინლად დადაოცხა ბოლ შეიკების წიეთლმა დაქაობმა. ამ ვაგუთებში თქვენ ათიკითავით, რომ დეიკების ვარების ვამოურბიათ ადგეა-მოსლ მტერს, ვეცუთავით საქართველოს სახლეოებს და მის მთავრობას, კმდღებინებ უთარალთ მათს მძიველ და მათ ფონიკურად ვაგვეგინებნისაგან დავებისთიო...

დაცე თვითმპყრობელობის ზღუდე, დამისხვრა რა ანტანტის დიპლომატიის ძირს საქართველოსა და საქართველთა რუსების შორის აღმართული კედელი და სურტა საქართველო ძალა-უნერგოდ დადა და მის მოწინაის წინაშე, აი მიზეზი ანტანტის ჩვენთან ურადლებსა. აი რადის და რატომ მოვედგენ „მწყალებ“ თვლით ევროპის დიპლომატამ და პრესამ.

წიეთლ ვარების დროებით შესაჩერებლად მაინც—ანტანტის ესკაროებოდა კედელი და ასეთი დროებით კედელი მან საქ. დემ. რესპუბლიკაში დანახა. ამიტომ იყო, რომ ანტანტამ უცებ შეწინაა საქართველოს რესპუბლიკა, რომელსაც უწინ ის განზრახ არ აწინვედა, დინტერესდა მისი ბედით.

ამ მოხდა ის, რაც ჩვეულებრივად ხდება ხოლმე, როცა ცოცხლად გამოკეული ვეცურა დეტაქება ბოლშევის მის წინ შეხვედროლი ადამიანს, რომელიც არიგებდა მისი თავის ვაგუზე. ერთი წუთის წინამ მას არაფერ ურადლებას არ აქცევდა, არაფერ არ ფიქრობდა მასზე, თუმცა ყველა ხელდავდა მას, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ის პირდაპირ, უშუალოდ შეხვდა სიკეთილის საზრდოვანს, ამ მყის ხელმა ყველას თანგრძობისად ურადლებების სავანად ყველას ინსტიტუტად ამოღებდა ხოლმე გულის სიბრძინად მისი დიმი სიბრალის ოხვრა.

აქვს ასე მოხდა. პატარა საქართველოს რესპუბლიკა იძულებული შეიქნა მართო-მართო, პირის-პირ, ურადლოთ წამდღარიყო საბჭოთა უზარმაზარი ძალების წინაშე. შეხვედროდა მას არა როგორც მეგობარი მეგობარს, არამედ როგორც მტერს, იპარალი ხელს. დადა ვანჯავანაკიბის დღეს და ყველამ სურტ საქართველოს მიმართ ურადლებდა. ანტანტის წინაშე ბეგირი იყო წამოხტული ხმებიც, ხშირად აგრინებდნენ ქართველ ხალხს პატარა დამიეთის ბრძოლის დიდი კალიათის წინააღმდეგ. ნ. შარბილი ამ მთალითით ამწარიბათ ქართველ ხალხს...

მართალია ვერბანას არიგებოდა დამხარება ან ვამოუგზავნიდა საქართველოს რესპუბლიკისათვის, მაგრამ საბრალულის „ოხვრა“ და ლტონი თანგრძობა—რამდენიც ვგებია!

აი ასეთ დროს მოხდა ვადატება ანტანტის საქართველოსადი დამოკიდებულებაში. მხოლოდ ამ დროს შეიქმნა ანტანტამ საქ. დემ. რესპუბლიკა, ამ დროად შეიქმნა იგი მისი „იმპოზი“ და ამოგარებოდა.

დაიღობს ანტანტის მთელი მუშაობა, დაიღობა რუსეთის თვითმპყრობელობის აღდგენისთვის მებრძოლად მთელი არბია; წიეთლი ამაღი ადგეა-მოსლოთი მოაღდა კავკასიონის ქელს, და ანტანტაც იძულებული შეიქნა აგუნებდინებოდა საქართველო თვის უურადლებით.

აი ასეთ დროს ანტანტის სახელმწიფოს თითქმის შეუშინდით მათი თმეცა არა საყვარელი, მაგრამ ვაგებებინებ დროს მაინც გამოსადგარა საქ. დემ. რესპუბლიკის უღროლო დაღუპვისა, როგორც უღრესად ქრისტიანულ სახელმწიფოებს, იმით შეეშინდა, რომ განწირობდა მსხვერპლი პოლიტიკური ნათლისთვის უღრესოდ არ მომხვედრარყო და მათ დააჩქარეს მისი ნათლისცემა. მაგრამ მწინათეს ისე „ნაუცთავებოდა“, როგორც ამას შეეცადა დღეს ხოლმე ანტანტის წიეთლის მშობლები, როცა აწმ. საიდუმლოს“ შესასრულებლად მღვდელს ვერ პოულობდნენ. მონათლის ხოლმე სწავებოდა, ესე იგი იქნება მისი **ფაქტური არსებობა.** ნაწილილი პოლიტიკური მონათლოა კი შემოინახეს უღრო ხელსაყვარი დროისთვის, იმ დროისთვის თუ საქ. დემ. რესპუბლიკა კარგე მომდგარ ბრძორობას რამენარდათ თავს დაიღუპდა, და მუდამ მათირობს „მწყალობელი“ ნათიების დღედევც ითამაშებდა..

ასეთი დროც მალე დადვა. ბოლშევიკებმა სრული გამარჯვება მოიპოვეს პოლიტიკაში და სხვა ფორტებზეც. მათ ახლა სამდამოთ დაიწყეს ანტანტის მიერ გარს შემოკრძმული ალყა და პირი სამხრეთისაკენ იბრუნეს. შეიძინა კიდევ უარესი პირობები ვიდრე ერთი წლის წინაა. პატარა საქართველო ხელახლა იდგა დიდი და ძლიერი რუსეთის წინაშე, იდგა როგორც მტერი, რომელმაც ამ უკანასკნელი წლის განმავლობაში კიდევ უფრო დაღუბტყილა რუსეთის თვისი შეურყეველობა და მტრული განწყობილება.

ხელახლა ამოძრავდა ევროპის საზოგადოებრივი აზრი, ხელახლა დაიწყეს წერა და ლაპარაკი პატარა რაიონებისა და დიდი კოლონიების ბრძოლაზე... საქართველო კიდევ მოექცა ევროპის საზოგადოების ყურადღების ცენტრში.

ეს იყო მიზეზი, რომ ცბიერმა ანტანტამ ეს მეორედ და საუკუნოდ განწირული საქ. დემ. რუსულთვით იცნო უფრო დიდი ხინის დროსად. მან ახლა იფრდიფულად იცნო მისი არსებობა...

ასეთია ამ „ცნობის“ ისტორია. ახლა ვეკითხებით ჩვენს კორესპონდენტს: რა ფასი აქვს ასეთ „ცნობას“?

არის ცნობაც და ცნობაც. კარგია ცნობა თუ იგი გამოწვეულია თითონ თქვენი შინაგანი ძლიერებით, თუ ის მართლაც დასამსჯრებელია, თუ მეტივე თქვენის მოქმედებით დაიმსახურეთ მტრისა და მოყვეს პატივისცემა, თუ თქვენ თითონ აიძულეთ ყველა ქული მოიხალოს თქვენი ძლიერების წინაშე.

მაგრამ რა ღირებულება წარმოადგენს ცნობა და თანაცნობა, თუ იგი გამოწვეულია თქვენი უშეღერებელი, თქვენი უძლურებით? ეს მხოლოდ და მხოლოდ სუსტებისადა სიბრალულის გრძობაა და არა მისა „ცნობა“. მისი ღირებულება დასაყვამა მხოლოდ აბრტომობილი დაგვახარს და გაგვიბრძნოს. ზუსტია ათასობით შემადგენვენი გარბოს... ქვეც რა თქმა უნდა, თქვენი ერთგვარი „ცნობა“ და თქვენთან თანაფურცლებს მაგრამ არა მგონია, რომ თქვენს დასამსჯრებელ სხეულს ამაზე რაიმე აზროს...

სულ სხვა იყო 7 მაისის აქტი, რომელიც ჩვენს შრისხანე კორესპონდენტს არ მოსწონს, ის—შეიძლება თითქმის—უდიდესი აქტია საქართველოს ისტორიაში. ხუმრობასა საქმეა, 120 წელსადი მკვეთა თვითმპყრობელ რუსეთის მონობაში იყო. მთელი ამ დროს განმავლობაში იგი მოკლებული იყო თავის საკუთარ მშენას. თვითმპყრობელებმა მას წაუშალა კოდეცეგვარი პოლიტიკური სახე...

და 7 მაისის ი თვითმპყრობელობის კომპარიანდ ვანთავისუფლებულმა რუსეთის ხალხმა, რუსეთის პრინციპალიტებმა და გუნჯაკობმა, თავის უდიდეს ბელადის ლენინის ხელით დაიწესა საქართველოსა და ქართველი ხალხის მონობის აქტი, მათ თავის მომხმ, რევოლიუციის ცეცხლში მასთან ერთად გამოეყარა ქართველ ხალხს დაუბრუნეს ის პოლიტიკური უფლებებები, რომელიც მას წართმეული ჰქონდა თვითმპყრობელობის მიერ. აი რა სწევია ამ უდიდესი აქტის პირველ მუხლში:

„Россия безоговорочно признает независимость и самостоятельность Грузинского государства и отказывается добровольно от всяких прав, которые принадлежали России в отношении к Грузинскому народу и земле“.

თქვენ მეტყობთ: რევოლიუციამ უფრო აღწერა განათავისუფლა ყვე. რუსეთის იმპერიის კვეშვერდში ერებოთ: მართალია, მაგრამ ჩვენი მონობის გჯვე მანც მოსტოცა ევროპის ხელში და როცა მოისურველას მანში მოგვახვევდა პირობის ასრულებას. სამუთა კვნიშით თავმოყრობმა ერებმა მტერად გამოეუფლა ცელი მართველ ხალხს, იცნეს იგი თავის სწორად და ტულად.

აი როგორ ვაუბრებით ჩვენ 7 მაისის აქტს 1920 წელს, აი როგორ აღსაყვამა მას თვითონ ნოე ყოვრდნია თავის დამეცში, რომელიც მან გაუკუნავეა შურკრში თავის წარმომადგენელს და რომელიც ჩვენ ზემოთ მოვიყენეთ.

კარაბი

კ ა რ ი ზ ი ს კ ო მ ე შ ე ნ ა

ორმოცდა თექვსმეტი წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც პარიზის პროლეტარიატმა აღმართა წითელი დროშა და კომუნა გამოაცხადა. ეს პირველი კომუნა იყო. გერმანიასთან იმში დამარცხებული საფრანგეთის იმპერიალისტური მთავრობა დაეცა და 1870 წლის სექტემბერში დაიწყო რევოლუციუთა. საქაირი იყო პარიზის დაეცა გერმანელებთანგან, რომლებიც გაათფრებენ მოსწრაფოვებულ საფრანგეთის დედა-პალატასშიც. შედგენილი იქნა „ორმოცნული გერლია“ მუშებისა და გლეხებისაგან. მაგრამ, ტენსიონით გაუწირებლსა და რაივის დისკორდით შეეპყრობრებულ გერმანულ გერის ვერ გაუღლი პარიზმა და ის დაეცა 28 იანვარს. გერმანელები მანც არ შესულან პარიზში.

ჩამოვარდა ზავი. „ორმოცნული თაღდაცივის მთავრობამ“ სრულდებითაც ვერ აქმაყოფილბდა მუშათა კლასს ეს უკმაყოფილებმა დაბოლოს იძინდა გაიზარდა, რომ შეიარაღებულმა პარიზის მუშათა კლასმა იარაღი მოიფრობისაკენ მიაბრუნა. მთავრობამ განიარაღება მოუნდნობა მუშათა რაზმებს, მაგრამ მუშათა კლასმა მკაცრი შედეგით პარიზიდან განდინდა ის. დამარცხებულმა მთავრობამ ვერასლს შეფარდა თვითი. გამარჯვებულმა პროლეტარიატმა 18 მარტს მანიფესტი გამოსცა, ამ დღიდან მუშათა კლასი საკუთარი თავისა და დედ-ბაბულის ბატონ-პატრონთან გამოვიდა. მის უნდა ავიღო ხელში სახელმწიფო ძალა-უფლებები. იფიცია-ბულად კომუნა 28 მარტს გამოცხადდა. ეს იყო მუშათა კლასის პირველი მთავრობა, ხანგრძლივი ამ ყველად ყოშენის არსებობა. ორი თვის თავზე, სასულდობრ 28 მისს

ვერსალებითან თავანწირულ ბრძოლაში გმირულად დაეცენ კომუნარბიბი.

კომუნა დამარცხდა. ძლიერ სასტიკი და მწვევე იყო დამარცხება. კომუნას მსხვერპლად შეეწირა ოცდა ათი ათასამდე ბარიკადებზე მებრძოლ კომუნარბიბი. გამხეტებულმა, პარისისლიანმა, გალიფემ არ დაინდო არც დიდი და არც პატარა, არც მოხუცი და არც ახალგაზრდა. ის ყველას უმოწყალოდ ავლებდა მუხლს.

ასე ჩააღორძინა ბურჟუაზიამ სისხლში პირველი კომუნა. ჩვენთვის საინტერესოა მიზეზების განმარცხება, რომელმაც გამოიწვია პარიზის კომუნის დამარცხება; საქარია გაეთივლისწმითონ თუ რა იყო მისი სუსტი მხარეები. პირველად ყოვლისა, პარიზის კომუნის აქმინდა გარკვეულთ პირობებში. ამ ჰქონდა გარკვეული ბრძოლის მიზნები და ამიტომ კომუნარბიბი მთელი მოქმედება უპროგრამობის ხასიათს ატარებდა. მეორე მიზეზი ის იყო, რომ კომუნა არ წარმოადგენდა ერთ მთლიან, მონოლიტურ ორგანიზაციას, გამსწავლულს ერთი სულთა და უთხობის მისწრაფებით, არამედ შესდგებულმა სხვადასხვა ზრული ელემენტებისაგან. ამიტომ დაუმეცა მან ბევრი შეცდომები. კომუნას უნდა გაეღლაშტობია ვერსალზე, დამარცხებია ბურჟუაზია და ამით წინდაწინვე მოესპოა შესაძლებლობა ბურჟუაზიის მუშათა კლასზე შემოტევისა.

ეს მან არ ჩაიგინა. კომუნას უნდა მეზობრა გლეხობა, მჭიდრო კონტაქტი დაემყარებინა მასთან და ჩაეთვის ის ბურჟუაზიის საწინააღმდეგო ბრძოლაში. კომუნამ არ შეაბრებია. აზგვარად, ბურჟუაზიამ ისარგებლა კომუნის მიერ

დ შევებული შეცდომებით. მან მოიკრიბა ძალ-ლონე, გაი-
მართა წელზე, მოსტეხა მუშათა კლასის განმარტებელს,
გაღალგა პაროზზე და რევოლუციონერეთა სისხლში
ჩააღრია კომუნა.

ასე დაიწყო პარიზის კომუნის არსებობა. ბურ-
ჟუაზი და მამრებსა კომუნარებს. მკვამი დაიწყო მათი დი-
დი ბრძოლის საგანი, ხელუხლებლად დარჩა კომუნის უკ-
ვლავი იდეა, რომელსაც მკვლელობა და პაროზად მოველი-
ნა კომუნარის რევოლუციისა.

სამკათია კავშირის კომუნარებმა პარიზის კომუნარებ-
მთან ისწავლეს თუ როგორ უნდა დიდი ბრძოლა მართკიდებ-
ზე და დიდი მიზნისათვის თავგანწირვა. მათ პარიზის კო-
მუნის გაცვეთლებზე ისწავლეს თუ როგორ აუცილებლად
ათავიდან ის შეცდომები, რომლებმაც პარიზის კომუნა და-
სამართა.

კავშირების რაიონის 211 სოციალ-დემოკრ. განცხადება

დღეს ორი უდიდესი სოციალური ძალების სამკედ-
რო-სისოციალური ჰილდის მოქმედება ვართ. ერთი მხრით
სლდას სამკათია კავშირის ხელმძღვანელობით მრავალმი-
ლიონიანი მუშათა კლასი, ხოლო მეორე მხრით—კაბიტა-
ლისტური საშუალო. ამ ორი ძალათ შორის სწრაფობა გა-
დამწეობი ბრძოლა, სასტიკი, შეურთებელი. ამ ორ ძა-
ლას ერთად არ ედგომება ქვეყანაზე; ან უნდა მოიპოვოს
ერთი ან მეორე.

სად არის დღეს საერთაშორისო მენშევიზმი? რო-
მელ ბანაკში იბრძვის დღეს იგი? ვის ინტერესებს იცვას,
ვის უშევივებს მხარს მეორე ინტერნაციონალი?

საერთაშორისო მენშევიზმმა დაკარგა თავის კლას-
სობრივი სახე, იგი გადაეშვა რევოლუციონის ქაობში. ის
ასედა ქემეორტ რევოლუციონობურ მარქსიზმის რიან-
დავს. მეორე ინტერნაციონალი იმდენი დამხარებას უწე-
ვს კაპიტალისტურ ქვეყნებს და აწირობს ანტა-მუშურ
პოლიტიკას. მეორე ინტერნაციონალის ოლიგარქმა იგი
გაუკეთეს სწორი შეფასება საერთაშორისო მუშათა
კლასის რევოლუციონურ სულის კვეთებას და ოქტომბ-
რის რევოლუციის.

საქართველოს მენშევიზმი, შეცდა ოქტომბრის რევო-
ლუციის შეფასებაში, მან საქართველოს მუშათა კლასს
მოსწევია ოქტომბრის რევოლუციის და რუსეთის მომ-
მე პროლეტარიატს, ის თავის პოლიტიკით დაუკავშირა და
მსოფლიო ბურჟუაზიას. ორდანიანი-რამიშვილის მთავრობ-
ბამ დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობის დროს
აწირიბუა ვერო ნაციონალისტურ-შეივინისტური პო-
ლიტიკა.

ამრიგად იდებლად გაკატრებულმა მენშევიზმმა ოთ
ვის პოლიტიკა დაუკავშირა ერთმან ბურჟუაზიას. გად-
ხვეწილი ემიგრაციის ზედა ფენებში გადაქცევი მათ ხელ-
შეწყობათ და აკეთებენ იმას, რასაც მიუთითებს ბურ-
ჟუაზი.

ორდანიანი-რამიშვილის ბრძანებით საქართველოს
თავს დაატყდა უმაგალითო ავანტურა 1924 წ. ავტორი-
ტექნიკურში.

ისინი დღესაც არ ასვენებენ ქართველ ხალხს. ლონ-
დონის და პარიზის კაბინეტებში კარნახით პარიზში და-
არსდა ამიერ-კავკასიის და უკრაინის ოგანმანათავსებულფე-
ნებზე კავშირი, რომლის ერთ-ერთი ინტერესი ხელმძღვანე-
ლეთა ჩვენი გადხვეწილი ყოფილი მთავრობა და რომელ-
ცოდ უდიდესი საფრთხის უმხარეებს ჩვენი ქვეყანას.

ვიტალიუსონებმა და ყველა შემოღონდნულს, ჩვენ
ყოფილი ს-დემოკრატები საფრანგო და ყველიას ვასაკო-
ნათ ვცხადებთ: ქართველი ხალხი, არასდროს არ წამო-
გება პარიზში მყოფ უკრაინე ემგრატების მიერ ვადმოს-
როლილ პროვოკაციულ ანკესს. ჩვენი ბარტონს ვადმოს-
ბამ ნაწილად დიდი ხანია უზრუნველკეთა პარიზში ვახიხ-
ნულ ჩვენ ყოფილი ოლიგარქის პოლიტიკა და დაუბრუნ-
და მუშათა მველ ოჯახს, კომუნისტურ პარტიას. რევო-
ლუციონერეთა და სოციალისტურ, ბრძმა უნდა იქნეს, რომ

რაც ვერ შესძლო პარიზში, ის შესძლო პეტროგრაფ-
დისკომმა.

გამომუშავებული იქნა გარკვეული პროგრამა, დემ-
ყარებულთა იქნა მჭიდრო კონტაქტი რევოლუციონარ-
დისკომის პროლეტარიატთან ერთად აწირიბთ სამკვერო-სასო-
ციტხლო ბრძოლას ბურჟუაზიის წინააღმდეგ. პირველი
კომუნის დადებითი მხერეების შეთვისებათა და შეცლო-
მების თავიდან აცილებით გამიარჯვა ოქტომბერმა.

დღესაც და სამართილად სსოვნა პარიზის სახელგოვან
კომუნის!

საბოლოო გამარჯვება და უკვდავება ოქტომბრის
კომუნის!

ა. ჩანუა.

ვერ დიანახოს: მესამე ინტერნაციონალის რევოლუციო-
ნური ბრძოლა, რომ ვერ შეინწმოს კოლონიალურ ტრე-
ბის გამოშვებება და მათი ბრძოლა იმპერიალიზმის წინა-
აღმდეგ; ბრძმა უნდა იყოს ადამიანი, რომ ვერ დიანახოს
სამკათია კავშირში წარმოებულთა სოციალისტური აღმუ-
ნებლობა.

და ან სწორად ჩვენ, ქვემოთ ამის ხელის მოწვევინი
ვაცხადებთ, თუ ჩვენ მენშევიზმ პარტიის ბოგებში რე-
ვოლუციონერეთა ემბრძობით თვითმპყრობლობის წინ-
აღმდეგ და დღემდე ჩვენი ბრძოლა მიმართული იყ-
არსებულ ხელისუფლების წინააღმდეგ, დღემდე და სსო-
ლის ჩვენი შეწყვეტით, სრულიად გულწრფელად ცხა-
დებთ: მზად ვართ იარაღით ხელში ვებრძოლოთ, რო-
გორც მწაურთ ავანტურისტებს, ისე ვაგებ მეტრებს,
რომლებიც გადადგენს საბოლოო საქართველოსა და საერ-
თოდ სამკათია კავშირზე თავდასხმას.

ბირს არალეგალური ბრძოლა სამკათია ხელისუფლე-
ბის წინააღმდეგ მიმართული!

გაუმარჯოს შოველი რევოლუციის შტაბს—მესა-
მე ინტერნაციონალს!

- გაუმარჯოს მუშათა კლასის მთლიან ფრონტს.
- 1) კავკასიე მხრით, 2) გეორგიშვილი ნოე, 3) კო-
მია ირაკლი, 4) ხოსტიაო თელერი, 5) ჯალალბანი ივან-
ე, 6) კაპარავა კონსტანტინე, 7) თეგბედი სოფერი, 8) მ-
მიქელაძე ვლადიმერ, 9) შენგელი ალექსანდრე, 10) კი-
რეკაძე ენკეია, 11) ჩხეიძე სიმონ, 12) პაპავა რაფაელ, 13)
მიქელაძე ივანე, 14) ჯანგელი ნოე, 15) დევიძე ოლაო-
ნი, 16) სოსელია ნიკოლოზ, 17) ხუნდაძე სილობისტრო,
18) კალაძე დავით, 19) კიკნაძე მიხეილ, 20) ჯანგელი
სვერისან, 21) ჯაფარიძე პოლიკარე, 22) ქურციკაი
ისილორე, 23) ცავარციშვილი მიხეილ, 24) ცხაძე იაკობ,
25) სტურუა ანტონ, 26) ვიხიტორ რაფაელ, 27) ლალიაშ-
ვილი ნიკოლოზ, 28) კობალიშვილი სილობისტრო, 29)
ლუკავა დარისან, 30) ხუნდაძე ლევა, 31) კობალიშვილი
იოჟია, 32) კახიანი გიორგი, 33) სტურუა პოლტონი,
34) სტარაშვილი ლევა, 35) კახიციშვილი ივანე, 36) კახი-
ანი ტაიასი, 37) ლორთქიფანიძე იაკობ, 38) ბესლოძე ნი-
თალიძე, 39) ნაღარსიკაძე ლევა, 40) ფრანგიშვილი ნი-
კოლოზ, 41) ნიკორაძე ილია, 42) ვაკარიშვილი ნიკო-
ლო, 43) შენგელი იაკობ, 44) კაკელიძე სანდრო, 45)
ფოცხვერიანი ილია, 46) ქანთარია სიმონი, 47) კობალიშ-
ვილი მინა, 48) ბოხუა ილიანორე, 49) ვაჟაძე გიორგი,
50) ფხაკაძე ანანია, 51) რაზმაძე მიხეილ, 52) პაპავა სობო-
ლონი, 53) კაკელიძე გიორგი, 54) მიქაძე კაკო, 55) ვე-
ლიძე ალექსანდრე, 56) ცხაძე მიხეილ, 57) მიქელაძე
გიორგი, 58) თოდუა ნინო, 59) სხიარულიძე ანთონიზ,
60) ახობაძე ნოე, 61) შაპიაშვილი სამსონ, 62) ნინო
ალექსანდრე, 63) მარჯავაძე ივანე, 64) აბუანიძე ერ-
მილ, 65) კორტიკაძე სილოვან, 66) კაკარავა სიმონ, 67.
დოლიძე შერმინდრე, 68) აბულაძე რაფაელ, 69) სვიანიძე

მიხეი, 70) შუქერია სერგო, 71) ჯამბურია ვენკე, 72) ბოჭორიშვილი ივანე, 73) ჩხავა ტრასია, 74) მიქაძე რეზა, 75) შენგელი ივანე, 76) სენაძე ქლოპო, 77) კალაძე ვლადიმერ, 78) შენგელი აკაკი, 79) შენგელი ევთიმე, 80) გუპაძე იაკობ, 81) შენგელი სვეტიანე, 82) ხურცილაძე ნესტორ, 83) ცანავა ბიკი, 84) ცანავა სერგო, 85) შენგელი ივანე, 86) მელაძე გერმანე, 87) ალუაიკა კოსტა, 88) მიხაია კოსტანტინე, 89) შენგელი იმიხილი, 90) რუხაძე შაქრი, 91) კობია თეოდანე, 92) ლობაძე იოსებ, 93) აქვანია ილია, 94) მამაგვიშვილი ბარბან, 95) კობალიშვილი ბესარიონ, 96) შენგელი იაკობ, 97) ხურცილაძე მიხეილ, 98) ხავაიას აკაკი, 99) ჯეჯახაძე ალექსანდრე, 100) ყუფიანიძე მაქარ, 101) ჩხაძე ტომელო ნინა, 102) ოლივაძე სვეტიანე, 103) ჩხაძე ლომერტ, 104) ელია ვლადიმერ, 105) ხალაძე მეტი, 106) შენგელი ვლახუა, 107) ყუფიანიძე გერსიმე, 108) ოლივაშვილი არსენ, 109) მანჯგალაძე რაფინე, 110) დინდვაძე იოსებ, 111) ვალაძე ალექსანდრე, 112) პაპავა ალექსანდრე, 113) მანჯგალაძე ირაკლი, 114) ფხაკაძე ვასილი, 115) ყიფია ბესარიონ, 116) კონრეძე ალექსანდრე, 117) გრიგოლი დიანოს, 118) ჯანჯალაშვილი ლევანტე, 119) ფრესკერიშვილი ალექსანდრე, 120) გვიშიანიძე სარდინე, 121) მესხი სვეტიანე, 122) კენჭრამიე იაკობ, 123) ხარბაძე ვლადიმერ, 124) ვაგუშაძე იოსებ, 125) ასათიანი ასლან, 126) ჯანელიძე სერგო, 127) სერუტა გიორგი, 128) ტორნიჯაძე კლისტობაძე, 129) სიკურული აბალონ, 130) ფოცხერია სვიმონ, 131) კობია ალექსანდრე, 132) ხვიას სვეტიანე, 133) ნადირაძე ლომერტ, 134) გერაძე ნიკო, 135) ნიშნანიძე არტემ, 136) კობალიშვილი ვლადიმერ, 137) ყულაია ქრისტეფორე, 138) შენგელი ერასტი, 139) ფოცხერია ვასილი, 140) ეშანია გრიგოლი, 141) სტურუა მიხეილ, 142) ხუნდაძე

ლომერტ, 143) გოგილაშვილი დუტუ, 144) ნინუა დომიტრი, 145) საჯინაძე ალექსანდრე, 146) ქანთარია ალიდარ, 147) შუქერია ლომერტ, 148) გვიშიანიძე კოსტა, 149) ჩხეტიანი სომონი, 150) მიქაძე პარიმე, 151) კავთაძე სტეფანე, 152) ციციკია დარისან, 153) სურგუა დომიტრი, 154) ბირკია ონა, 155) გიგინეშვილი დანოს, 156) ფხაკაძე ტრასია, 157) ნასუქია სილობისტრა, 158) კობალიშვილი კიმოშო, 159) გიგინეშვილი ოსტე, 160) გიგინეშვილი პოლიკარე, 161) კენჭრამიანი კირილე, 162) ნინუა ვლადიმერ, 163) რუხაძე გიორგი, 164) დედეძე პრკლად, 165) თევზაძე ალექსანდრე, 166) გიგინეშვილი მელტონ, 167) შეჯანაძე იოსებ, 168) სიმელია ვგისიმე, 169) დუნდუა აშაკო, 170) ბოხუა ათანასე, 171) დუნდუა ერისტო, 172) ჩხილაძე სილობისტრა, 173) გიგინეშვილი ლამ, 173) გაგუა ნესტორ, 174) შენგელი ვახაილე, 175) პაპავა შერმანდინ, 176) ხუტუა ივანე, 177) კეკელიძე გრიგოლი, 178) კეკელიძე ვერმანე, 179) კალაძე ნესტორ, 180) რუხაძე დათი, 181) ბუაძე სვენა, 182) დუნდუა მიხეილ, 183) თვლიანიძე ილია, 184) ლეგვანია თეოდორე, 185) ნადორია კირილე, 186) ტორნიჯაძე პავლე, 187) ხუნდაძე ჯიმმეტ, 188) გოგუაძე იაკობ, 189) ვაგაძე შალვა, 190) თორნიჯაძე იორდანე, 191) კალაძე თეოდორე, 192) ვახელია იოსებ, 193) რევიშვილი ნოე, 194) ნადირაძე იანისიმე, 195) შენგელი გრიგოლი, 196) რუხაძე კოქია, 197) გიგინეშვილი ბესარიონ, 198) დუნდუა ივანე, 199) პატრიძე, 200) რუხაძე კოსტა, 201) დოლიძე ლომერტ, 202) ქაჩხაძე ვლადიმერ, 203) თორნიჯაძე მხეილ, 204) მესხი თეოდანე, 205) მიქაძე ნოე, 206) ზაქარია შათო, 207) შენგელი მიხეილ, 208) შენგელი არსენ, 209) ყულაია ევგენი, 210) ხალაძე გიორგი, 211) ტორნიჯაძე ვლადიმე.

ჩვენი კულტურის მგრანდული სიმაღლეები

2.

ს ა ხ ა ლ ი გ ზ ა შ ი

... ამანტილივი ერთ-ერთი თავისი თხზულებაში ამბობს: „თუ ადამიანი უღმრთე ღმერთი გახდა, მისი ტახტი წინე იქნება. ამ ადგილში მისი გამთითქული ადამიანის იმტერელებსაღმირი ღრმა ჩრჩხელები და წიგნის უდიდესი მწიგნულონი.“

პართლაც და რომ ადამიანმა სასებით დაიმორჩილოს ბუნება და მისი ძალიანი თავისი სასარგებლოთ გამოიყენოს, რომ ის პართლაც ყოვლის შემქმნელად განდეს—ამისთვის არსებობს ერთადერთი საშუალება—კოდა, მეტწილად ახლა—წიგნი. ამ წიგნს ჩვენში იძიებენ სასებლად, რომელიც არის შუამავალი მწერალსა და მკითხველს შორის, ამის პირველის ტექნიკური გატარებულმა მასამ.

სახელად არის ახალი და უდიდესი მოვლენა ჩვენს კულტურულ ცხოვრებაში, ის არის ბრწყინვალე გამარჯვება ჩვენი მწერლობის. მისი უდიდესი მიღწევა და მონაპოვარე. მისი დაბასებით ჩვენს მწერლობაში იწყება შემოხრატება ახალი ხანა. ჩვენში მწერალს არსადროს არ უნდა ისეთი ნივთიერი პირობები, როგორც დღეს არის. დღევანდელი ჩვენში მწერლობა იყო ამ უდიდესი მშვენიერად და სასებლად-მორისი საქმე, პირობები რომ სრულიად უცნაური ხელია ჩვენი მწერლობისთვის წარსულში.

თავის ნაწარმოებთა ცალკე გამოცემას ვინ ეცაჩეს—მწერალი მუხლმოდებული რედაქციების კარგობან იცავს და რედაქტორებს მწერლობის დახმარებას ითვითობს ეგვიტარება. თუ რედაქტორი თხოვნას უკრავდებო—ის მწერლობის უდიდესი მენეჯერიცა იყო.

ერთგვარი მკითხველს გამოწვევას შეუდგენდა. როგორც საერთო მოვლენა, ის არ არსებობდა.

ამანტილივი პერიოდულ გამოცემათა რედაქციები ჩვენს მწერლობაში შეუძლია უკაპავდა. მაგრამ, როგორც ფართონის ძროხა, თვითონაც შეუღო რჩებოდა.

(ცალკე წიგნით გამოცემა—ს ხომ დიდი ზოგენით იყო, მას მხოლოდ მეტად მოხერხებულ, უკარგესად გავლენიანი, ამ არაჩვეულებრივი ნიჭით ზეგარდაცხეულ ელარსებდა.

დღეს მღვიმარობა ძირითადი „შველია“. არას დროს ჩვენში იმდენი წიგნი არ გამოცემულა, რამდენიც დღეს იცემა.

განსაკუთრებით მწიფეშელოვანია წიგნის პროდუქციის ზრდა უჩანატნელ წლებში.

ლიტერატურული პირობები უკვე მტკიცე სისტემად იქცა. მტკიცე დღეს არაფერი იწყებდა. ლიტერატურული პირობისთვის გამსარტკილო დღეს მიწყებულად არივს მანძინა.

სამოწინებო უნდა ავღნიშნათ კიდევ ერთი მეტად სასიხარულო მოვლენა. ეს არის წიგნის კულტურა. უდიდეს ცნებებზე სამოწინებო განიხივთ, როცა ვიტყვით—მა ახლად გამოცემულ წიგნებს ათვალავებო. რომ წიგნმა დღეიანტერესითი შარკ სათათუო და ნიხარა არ ექმნა, წიგნი უნდა იყოს დამაზამ გამოცემული.

წიგნაც უნდა თავისი კონსტრუქციის არის მხატვრის ხელი და გამოცემის შინა ამ მხრით ჩვენს სახელგანამ უკვე საბრკოლო მიღწევათა აქვს.

უნდა ითქვას სიმართლი, რომ ჩვენ წიგნი არ გვიყვარს, მას ჩვენ არ უყვართ. არ ეკითხვობთ და არც ეყიდვობთ. თუ მინაც და მინაც წიგნი დავაძინებ, მიეზრათეთ ნატონს მგებარებს და მათთან ვეგაბობებო. შემდეგ ამ სსვის წიგნს გავანადგურებო. დავასაბრკოლად პატრონს დახმარებუთ, უფრო ზრდად კი სულად არ დავუბრუნებთ, არამედ შევიანებებუთ. ჩვენში რომ იოცე-ლეგენებო რი სამამ მწიგნის ნივთი მოპაპონს დიდად სამხატვრო საშეღ მიგავსინა. ხოლო იოცე ინტელეგენტბ.

რომ ორი სამი მანეთის ღირებული სხვისი წიგნი პატრონი არ დაუბრუნოს—სრულიად ნორმალურ მოკლენად კსთელია.

თუმცა კარგა ხანია კომუნისტებმა ახალი გეონომიურ პოლიტიკა შემოიღეს, მაგრამ ფსიქოლოგიურად ჩვენ ყველანი დღესაც ძველი გეონომიური პოლიტიკის მომხრეები ვართ. ჩვენ ყველაფერი მუქადი ვგინდით, ჩვენში ჯერ კიდევ ძლიერია მასობრივი მემორანდუმის ფსიქოლოგია, რომელიც ამაზს, „ყველაფერი მამოც, ნურაფერს მომხოვო“.

თუ რამენაღა ვაგრძელებთ... ეს ფსიქოლოგია, მოწოდებს ჩვენი მუხუტუმების პრაქტიკა, საშუალოდ რომ ვინაგარიზით ერთი და იგივე მოქალაქე ერთსა და იმავე მუხუტუმს წელიწადში ერთხელ დათვალავიერებს.

ესიტყვით პროფკავშირის წევრებისათვის შესვლა 20 კაპიტი ლოს. მოქალაქე შეტყუებუ გადის: როგორ თუ მუხუტუმს დათვალავიერებისათვის გადასახდით დაგიწესებთ, მას ვაფრულებ, რომ ბონების ხანა უკვე გავიდა და საბჭოთაი თოვლი მყუხუტა. მას ავიწყდება, რომ ჩვენი კულტურული დაწესებულებანი დაინანი არიან, საჭიროება კი დიდი აქვთ, თუ მუხუტუმის ადმინისტრაციასთან ევრაფერი ვაფრუო, მოქალაქე შეტყუების ზაზის აფრთხილებს და იწყებს სხვადასხვა პარტიორგანიზაციებში და საბჭოთა დაწესებულებებში სიარულს, ის დატოვებს არც ერთს ვაფრულებინან ნაცონომიკურად, იგლის მთელი კვირები და ასე მხატვრებითა და წერილებით დატვირთული ბრუნდება ისევ მუხუტუმში. მუხუტუმი, რა თქმა უნდა, ვერ უძლებს ამ მძიმე არტულიკას, შედის დატვირთული მდგომარეობაში და იხევს უკან... ძველი გეონომიურ პოლიტიკისაკენ.

ასე წარმოადგინეთ მოქალაქე, რომელსაც შეიძლება თვეში 5—6 მანეთი პაპირითი დახარჯოს და მთელი თავისი ჯანსაღი რესტორან-სამიკინებებში დატვირთოს, კულტურული დაწესებულებისათვის წელიწადში ამაზსაც კი არ იხატებს.

ასეთ პირობებში არაჩვეულებრივი უნარი და საქმიანობა საჭირო, რომ სახელგამმა თავის ხარჯებს თავი გაართვას და გამოიმკვლელოს საქვე წინ წასწიოს.

ჩვენში მთელად მოიაზრება ისეთი მოქალაქე, რომელსაც არ ჰქონდეს დაწერილი რამეები და ლექსები. მოგებ-სენებათ ყოველ მწერალს (რა თქმა უნდა გამოინალისიც არის) თავისი ნაწარმოები გენიალური გონისა. ახლა თქვენ წარმოადგინეთ ასეთი მდგომარეობა. ესიტყვით ეს ზღვა ხალხი ერთ მწეტიერ დღეს სახელგამს მიაღება და თავის ნაწარმოების გამოცემა მოითხოვს.

ესადაც, ეს ჩვენს სახელგამს კი არა, ნიუ-იორკის და ლონდონის ბანკებს გაუჭირდებოდა.

როგორ უნდა იხელმძღვანელოს სახელგამმა ამ შემთხვევაში?

მხოლოდ წიგნის დირსებით. საშუალო ნივთი დაწერილი ნაწარმოები სახელგამმა არ უნდა გამოსცეს.

სახელგამის წიგნი ხომ სელმ აიღებ არ უნდა დაგებალოს კითხვა, თუ რატომ გამოსცა იგი სახელგამმა—იმდენად აშკარა და თვალსაჩინო უნდა იყოს წიგნის მეცნიერული და მხატვრული მნიშვნელობა.

ღირსით სახელგამის სხვადასხვა გამოცემათა შესახებ უნდა ითქვას შემდეგი:

სახელმძღვანელობი. გასაღების მხრით ყველაზე ნაღდი არის სახელმძღვანელობი. ამიტომ სახელგამიც უმთავრესად მათ აწეება, რის გამოც სახელმძღვანელობებზე უწესდება ხშირად მეტად დიდი ფასი. რა თქმა უნდა, სახელმძღვანელობი ბევრი ჯდება, მაგრამ მინიმუმ უმეტეს შემთხვევაში მათზე დაწესებული ფასები ზემოდაწელობელია

ჩვენი მოსწავლე ახლავარდობისათვის. გულზე ხელი დავიდეთ ეს და ესიტყვით, განა ბევრს ჩვენგანს შეუძლია შეიძინოს ყოველ წელიწადად 5—6 მანეთად ღირებული რაზ მოღონისი წიგნი?

გარდა ამისა სახელმძღვანელო 1—2 წლით არც უნდა იწყებოდეს და არც უნდა იცემოდეს, ყოველ ზეგოვლით და ფეხზე ცდებით დაწერილი წიგნის სახელმძღვანელოდ მიღება შეუძლებელია. აქ დიდი დაკვირება და სერიოზული შრომაა საჭირო.

პოლიტიკურ ლიტერატურაში სჭარბობს თარგმანი, საჭიროა ამ შინაარსის ქართულ ორგინალურ ნაწარმოებზე მივიქცეს ყურადღება. ამას გარდა პოლიტიკური ლიტერატურა ხშირად მეტწილად იცემა, ის არ არის ხშირად ჩვენს პირობებთან და მოთხოვნებთან შეფარდებული.

რაც შეეხება მეცნიერულ და მხატვრულ ნაწარმოებში მაი უნდა მიუღებო განსაკუთრებით მის სხობიში, რომელიც ჩვენი ზეით წამოავლინებს.

ასეთ წლის რეკლამები ჩვენთვის უნდა მოეცა ახალ მხატვრული მწერლობა, ახალი მიღწევები ამ რეკლამების გამოხატვლით, მაგრამ ეს ვერაერებოთ არ მოხდა. რას იქნით აფორინის ალიალი, რაც არ არის არ არიო!

არ შემიძლია აქვე არ აღვინშნო ის უპასუხისმგებლობა, რომლიცდა ხშირად ჩვენში გამოხსულ წიგნების რეკენზიები იყრებო.

სახელმწიფო წიგნს სცემს, რეკენზიტი მას აიგინებს, მკითხველი აღარ ყიდულობს—რა მდგომარეობა იქნება ხშირად ჩვენში.

როცა რეკენზიტი იწუნებს სუსტად შეღწეული ან სუსტად ნათარგმნ წიგნს—ეს საყუბენი მისაღება, ეს რა დაპირ მისი მოვალეობაა, მარა ხშირად ხდება, რომ რეკენზიტი წიგნს აკრიტიკებს და იწუნებს სრულიად უსაფუძვლოდ, ე. ი. ამ დაწუნების მიხედვითი საფუძვლი არა აქვს. განსაკუთრებით ეს ოქების ნათარგმნ ლიტერატურაში. არის შემთხვევები, როცა გამოისი მშვენიერად ნათარგმნი წიგნი, რეკენზიტმა იცის მხოლოდ საყუბული პური ქართული და როცა მას ახალი საყუბები ხდება, ვერ ურთდება, წიგნს იწუნებს და მთარგმნელს აიგინებს ან აუქნს ისეთ წიგნებს, რომელიც მეტად სუსტადა შეღწეული ან ნათარგმნი.

ასეთ შემთხვევაში რეკენზიტი ორმაგ დანაშაულს ჩადის: პირველი—ზნეობრივს, რადენაც არაკეთილ სხობისიერათ იქცევა, მეორე—აყენებს ზიანს სახელმწიფოს, რომელსაც წიგნი გამოსცა.

ასეთია მოკლეთ ჩვენი სახელგამი, ჩვენი მწერლობის ეს სამოილობაკო პუნქტი, სადაც ისინი ფუტკარივით ირევიან და ფულუტყნებს, ის არის უდიდესი ჩვენი კულტურული ლაზარობაკო.

ჩვენ სამი რეკოლეტიკა მოგახდინეთ. მაგრამ საწუხაროთ ჩვენში, ჩვენს გონებასა და ფსიქოლოგიაში არც ერთი რეკოლეტიკა არ მომდარა.

ჩვენთვის საჭიროა უდიდესი კულტურული რეკოლეტიკა მხოლოდ მაშინ ვეგებნება ჩვენ საყუბებით ის, რაც სახელგამს უარესად ესაჭიროება:

1) ნიჭიერი მწერლობა, 2) კულტურული მკითხველი, 3) ფული და 4) სახელგამის იდეალური ხელმძღვანელობა, რომელსაც უნდა ახასიათებდეს ნაწარმოებთა ულმობელი, მაგრამ სამართლიანი შეფასება, სასტიკი ანგარიზინება და ავტორიადმი სიკეთი მოპყრობა.

ლეო შენგელია:

ქართველი დედა-ქართველ დედებს

ქართველი დედებო! იცი თქვენ, რომ ჩვენი ყოფილი მენშვეურთა მთავრობა ევროპაში ყოველ ახალ უზედლებსა უზადებს ჩვენს შვილებს, ძემებს და საერთო ჩვენს ერს? იცი თუ არა თქვენ, რომ ის ჩვენი ქვეყნისა და ხალხის ზედს უკავშირებს რუსეთსა და იმპერიალისტურ სახელმწიფოებს შორის პოლიტიკურ გათულუებას. ესე იგი იქცევა ისე, როგორც წარსული იმპერიალისტური ომების დროს მოიქცა დანაკლებების პარტია, რომელმაც თავის საკუთარ სახელმწიფო ოსმალების წინააღმდეგ იარაღით ხელში გამოიყენა ოსმალებში მტკვრელი რუსეთი, რამაც აღსრულდა უსაბუნებო დაატება თავს სომხის ხალხს? იცი თუ არა თქვენ, ქართველი დედებო, რომ ამ პოლიტიკით ეორდანი-არამიშვილი მეროუ ავგისტოს უზადებენ ქართველ ხალხს? იცი თუ არა თქვენ ყოველი ეს? და თუ იცი, რატომ ხმას იღებთ? თქვენ სიბუნეს მე მხოლოდ იმით ეხსნი, რომ თქვენ, ალბათ, გწამთ: ქართველი ხალხის გონიერება, თქვენ გწამთ, რომ იგი იმდენად შეგნებელია, რომ არ წამოვიყვანა პროლეტარიათს აქედს?.. მეც ეს მწამს, მწამს ღრმად. დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ასეა. მაგრამ ისიც ხომ შესაძლებელია, რომ დაგებულ მასშტ. რომელიც ბლომით იწინება მოგონილი საქართველოში, მოყვეს ისეთი ვინმე გულუბრუნებელი, რომელმაც რაიმე მიზნით, უკმაყოფილო იქნება არსებული ხელისუფლებით. მე მწამს, რომ ასეთების რიცხვი ერიობ მცირე იქნება; მაგრამ

ჩვენი დედობრივი ვალია, არც ერთი ჩვენი შვილი არ მიესცეთ მსხვერპლად პროლეტარიას. ჩვენი ვალია—ხელდასმული გამოვგვაროთ ავანტიურისტებს საქართველოს ყველა მოქალაქე. ჩვენ პატივს ერე ვართ და ხომ იცი, რომ წილის ესტროტი ყოველი თუნდაც ერთი წვევრის დანაკრავი ჩვენთვის უღიღეს დაგლისა... აი ამიტომ არის საქართველო თქვენი ხმა. თქვენი დედობრივი სიყვარული თხოვს ყველა, სადაც კი უნდა და ხმა მივიწვევებთ: წე ავეყვანებ ევროპის იმპერიალისტებს ავანტიურისტებს; წე მოუპაროთ და უპატივობენ თავის საბჭოთა საქართველო. ისწავალენ და იზროზონ თავისი ქვეყნის სახელმწიფო.

ქართველი დედებო! ასწავლეთ შვილებს იცნონ მტერი და მოყვარე. შეგნებეთ მათ, რომ განახლებული საქართველო—ღრმად შრომის, უღიდეს მოვლასა და პატივობას მოითხოვს მთავარ.

ქართველი დედებო! ახლავ მიიღეთ ზომები, თორემ შემდეგ გვიან იქნება. წარსულ ავანტიურისტ ჩვენც, ქართველ დედებსაც მიგვიტყობს ცოდვა ხელებისა და მუხბის წინაშე, ჩვენ ხომ ხმა ამოვიყვანე ამ ავანტიურისტ წინააღმდეგ წამში, როცა ამის შესახებ ჩვენზე ჩრხული დაიწყო, იქნება თავიდან ავეცილებო ის უბედურება, რაც მაშინ თავს დაგვტყობს. ვისაყვებოთ წარსული გამოცდილებით ხმა ამიღოთ, თორემ ხომ იცი, რომ წამლარსა სწამეს არ არავის ბოლოს ნეკე ქანაზი?

სოკოლო ელიზოვილი.

ტყარდემი ისტორიის მსჯავრს

დიდი სახელმწიფო, მსოფლიო ერის მიერ პატარა ერის დამონადგენ-დაზავრა—ძველი აშავია. ყოველითვის ძლიერი სხელმწიფო იპყრობდა პატარა ერებს და აღეპადა მათ მომობის უღეს. უკრძალავს ამ დამონებულ ერებს სამშობლო ენაზე დაბარებას; არ აძლევდა მათ ეროვნულ კულტურის გააქვას და სხვ. ასეთი მთავრობა, ასეთი დამავრა პატარა ერების იწვევდა მათში უკმაყოფილება-წინააღმდეგობას, ამბობებს.

პატარა ერებს მოსარჩლეთა რიცხვმა იმჯა მას შემდეგ, რაც რომ წარმოიშვა სოციალისტური მოძრაობა. სოციალისტურმა მოძრაობამ ცხადყო, რომ პატარა ერებს მდინათისუფლება შესაძლებელია მაშინ, როცა მოსაზრება კაპიტალისტური წესწესობილება და დამავრდება სოციალიზმი.

ამნაირად სოციალისტები გამოვიდენ დამონებულ პატარა ერების მოსარჩლელად და განაცხადეს, რომ მხოლოდ და მხოლოდ შეკავშირებულ მთლიან ქვეყნის შრომებებს შეუძლებდა დაამყარონ ქვეყანაზე მშობა, ერთობა, სიყვარული...

სოციალისტებს სდევინდა ყველა სახელმწიფო, ყველა გაბატონებული ერის მისეველები. სდევინდენ იმბრომ, რომ მათი გადადება ძირს უფხირდა დაბატონებულთა უსამართლობას.

ამ დენიშმა ბევრი იღებებოდა, მაგრამ ზოგი ახერხებდა სხვა სახელმწიფოში გაქცევა-გარდახვეწას და აქედან აგრძელებდა თავის მუშობას, სოციალისტურ აზროვნების გავრცელებას.

ერთ ასეთ სახელმწიფოში, სადაც პოულობდენ თავმჯდომარს დღევინი სოციალისტები, პატარა შვეიცარია იყო აღიარებული. აქ მართლაც ძველი დროიდანვე პოულობდენ თავმჯდომარს სხვადასხვა ქვეყნის სოციალისტები. პოულობდენ თავმჯდომარს არა იმიტომ, რომ თვით შვეიცარია ყოფილიყო სოციალისტური, ან სოციალისტების მოყვარული, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ მეტყარალური თვალსაზრისით. შვეიცარია თვით დარბიბ ქვეყანა და საზრდოებს უტყობებს ფულებით. ის ყველის თანაბრად ყველგან, ვინც მზეა მასთან—კაპიტალისტი იყოს, გინდა სოციალისტი.

ამ სიხარბობამ ვერც შვეიცარიის მთავრობას და ვერც მისმა მცხოვრებმა სახელმწიფოებმა ვერ გათავისუფლეს, თუ რა შედეგი მოჰყვებოდა თუნდაც პატარა შვეიცარიაში თავმოყრილ სხვადასხვა ქვეყნის სოციალისტების მუშობას.

ეს ნაყოფი გხდა აშავია. სოციალისტური მოძრაობა ვაიზარდა ყველა ქვეყნებში. შვეიცარია ძალუბნებრად ვხდა ყველა დღევინი სოციალისტების თავმჯდომარე ლაგათ.

შვეიცარია ვხდა საყვარულ ქვეყანას ყველა დღევინი-სათვის, თუმცა ეს სიყვარული იქ მისეღისთანავე ქართველდებოდა.

ესე გრძელდებოდა მდგომარობა რამდენიმე ასული წლის განმავლობაში, სანამ აქ დაქარა ისტორიულმა 1917 წლის ოქტომბრის რევოლუციამ.

ოქტომბრის რევოლუციამ შვეიცარია მთელი ქვეყნის წინააღმდეგობა. მთელი ქვეყნის ერთი მშვექმელი გამარჯვება და ვაგებულ შრომებში ხალხი, კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით. ძველი რუსების ლაგო დანაკრავი საბჭოთა ხელსუფლებამ. აქ დიწყო ნაწილი სოციალისტური აღმშენებლობა. ძველი ერი პოუვლად ეს მუშობა, მაგრამ შრომებულთა მასის ენერჯიამ სძლია ყოველგვარ დამაკრებებს.

საბჭოთა კავშირი ვაიზარდა, ვამარდა. კაპიტალისტურ ქვეყნების უღელის მოსაკლავად ყოფილ მეფის სამშლმბელი ვადიცი სოციალისტურ ოაზისში.

ამ გარემოებამ გამოავლინა მთელი ქვეყნის მუშათა კლასი: ვანდა ყველა ქვეყნებში კომუნისტური პარტიები; ვაჩაღდა ყველგან ნაწილი სოციალისტური მუშობა. საბჭოთა კავშირი ვხდა სოციალისტის ერთად. ღღეს ყველა დანაკრულ-ღმმორჩაბილი პატარა ერები იქცებებინ კავშირისად და აქედან მოვიდენ შვეიცარია.

პატარა ერები კი არა, დიდი ჩინეთი, ინდოეთი და სხვა კაპიტალისტური სახელმწიფოების მიერ დამონებულ ერიოლენ-სახელმწიფოები, ხელს უწყვიანდა და დახმარებას სთხოვენ საბჭოთა კავშირს.

ვაბამ მეგობრული კავშირი ყველა დამონებულ ერებსა და საბჭოთა კავშირს შორის.

ჩამოყალიბდა საერთაშორისო სოციალისტური რევოლუციური შტაბი—შესამე ინტერნაციონალი. ყალიბდება მშრომელთა საერთო ფრინტი. ახლოდება მთელი ქვეყნის მშრომელთა გამაერთიანებელი დღე.

ძველ, დემოკრატიულ შევიცარება გარბიან დღეს—სოციალისტების ნაცვლად, ნიკოლოზ მეფის ჩინოვნიკები, თეთრგარდითლები და ყველა ჯურის ახალი დაჯგუფება.

ასე შეიცვალა მდგომარეობა. მიხდა ახალი დაჯგუფება. ერთ მხარეზე დგას საბჭოთა რესპუბლიკები და მათი მონათესავე კომუნისტური პარტიების ყველა ქვეყნებში, ხოლო მეორე მხარეზე—ყველა ჯურის ახალი-იმპერიალისტები.

ამას ხელდას დას მთელი ქვეყანა. ამ ახალ დაჯგუფებას ამჩნევს ყველა. სწარმოებს სამკერძ-მასივოცხოვრობითა მათ შორის... და გასაკვირალია, რომ ამას ვერ ხელდას ზოგი ყოფილი სოციალისტი.

ეს ყოფილი სოციალისტები ისე დაბანია კომუნისტებისადმი სიუხვილია, რომ ისინი ეგლარ ამჩნევენ, როგორ გადაიხაზებს საესები კაპიტალისტების ბანაკში, გადაიხაზავენ და ხელს უწყობენ იმ ბანაკს, იმ პარტიას, რომელსაც რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში ებრძოდნენ და თავის დატოვებულ მებრძობს სთვლიდნენ. თუ ასე ხდება დღეს ევროპაში, თუ ევროპის მუშათა მოძრაობის ლიდერები ნებისთ თუ უნებლიეთ გადაიხაზენ კაპიტა-

ლისტების ბანაკში და ამით არა თუ ხელს უშლიან საერთო მუშათა მოძრაობას და ავიანებენ ქვეყნთა მძობა-ერთობა-სიყვარულის დამყარებას, არამედ პირდაპირ მოვალაობით გამოიღოს სოციალისტური მოძრაობის წინაშე.

თუ ასე იქცევა მუშათა კლასის ყოფილი ლიდერები, თუ ამას ვერ ამჩნევს ჯერ კიდევ თვალაშორებელი იქ—საქორთა ექ, ჩინეთი, სამჭოთა რესპუბლიკებში, ყველა მუშა, ყველა თეთრი, ყველა მშრომელი, რომლებს თვალაშორებულ მშენებარეობს საბჭოთა რესპუბლიკების აღმშენებლობით მუშაობა, ჩაუტყრდეს ამ გარემოებას, დიარაზუს, როგორც ერთი კაცი ხელსუფლების ბრველად და არაგის მისცეს ნება ხელი დასის მთელი ქვეყნის მშრომელთა ბოტების ქვეყანას, მთელი ქვეყნის ჩაყრულ ერთა მოსარჩელი და დასყარნობ ქვეყანას—საბჭოთა რესპუბლიკებს.

ამის საჭიროებას გრძობენ დღეს სხვა ქვეყნების და-ჩაგრული ერთი. ამას გრძობენ დღეს ჩინოვნიკები, ინდოელები, აფრიკელები. და სირცხვილი იმათ, ინიკ ექ. ცხვირწინ ვერ ამჩნევენ მტერსა და მოყვარულს, ვერ ხელდას და-ვიკობრივ ნაწილად სოციალისტური აღმშენებლობას და ამვე დროს თავი სოციალისტად მოაქვს.

საქორთა მოყვარეთი ამისათვის, რომ დაუფიქრდნენ საქმის მდგომარეობას, თორემ ისტორიის მსჯავრი მათ მუშაობით იქნება უღობივად.

ს. დლიძე.

ს ა შ ბ ა რ ი ხ ი ლ ვ ე ნ ა ა

ადამიანი ახსიათებს აზრი და მოქმედება. რომელიმე ერის, ნააზრებელ და ნამოქმედარი წარმოადგენს მის საზრჯეს ანუ კულტურას.

სიტყვა-კახმული მწერლობა ერის აზროვნების შედეგია და შეაკვანს ნაწილს ერის კულტურას.

როდესაც ვაიხინებთ რომელიმე ერის სიტყვა-კახმულ მწერლობას, ამით ეტნობით იმის ცხოვრებასა და მისწრაფებას.

არავითარი აზრი არა აქვს ადამიანს დედის მუცლიდან თანდაყოლილი.

დაბადებული ბავშვის ტვინი წარმოადგენს თეთრ ქალალს. ბავში იზრდება, ვითარდება და ამ სულთა ქალალდნუ ცხოვრება აღბეჭდავს თავის შთაბეჭდილებებს. აქედან იწყება და თანდათან ვითარდება, ფორმებას ჰჰლის აზროვნება.

ადამიანი ეკუთვნის ამა თუ იმ კლასს ან წოდებას; თუ მთლიანად არ ეკუთვნის, თანაფრთხმობს მათიც;—ასეა ცხოვრებაში.

ამიტომ ადამიანის აზროვნებაში არის როგორც პირადი, ისე უშთავრესად კლასობრივი ან წოდებრივი ნაწილი. მწერლობაში ადამიანი გამოხატავს თავის მშებდულელებს, მისწრაფებებს, ვატიკებას, წყურვილს, მაგამ ამავდროს ყოველივე ეს მარტო საკეთარი, პირადი კი არ არის, არამედ კლასობრივიც.

ყოველი კლასი, ყოველი წოდება ჰქმნის საკეთარი სიტყვა-კახმულ მწერლობას საკეთარი მწერლების შემოქმედებით.

თავდაზნაურობას აქვს საკეთარი სიტყვა-კახმული მწერლობა, ბურჟუაზიას—საკეთარი, პროლეტარიატს—საკეთარი.

ძველი ელინების, რომაელების წარჩინებულებებში—არისტოკრატებში—დავიტრეკს შესანიშნავი სიტყვა-კახმული მწერლობა.

ევროპის ფეოდალებმა, შემდეგ ბურჟუაზიამ შექმნეს საუცხოვრო სიტყვა-კახმული მწერლობა.

ასეთი მწერლობისათვის დიდი ელტურებაა საქორთა; ესეც არა კმარა; საქორთა დიდი თვისუფლება ღრო.

დღი თავისუფალი დრო კი იმას აქვს, ვინც ჰქონებრავდ უზრუნველყოფილია და ყოველდღიური ლუკმაპურის მუნისაგან კი თავისუფალი.

არის ისეთი ნიმუში ხელოვნების,—რომლის შექმნას ოცი, ოცდაათი წელი მონღომბება.

გოეტე თავის ფუსტის ბეგონი ოცი წლის განმავლობაში სწერდა. ანგეარი მაგალითი მაგარი სიტყვა-კახმული მწერლობის ისტორიაში.

ყოველი მწერალი თავისი ცოდნითა და განვითარებით საზოგადოების მოწინავე რიგში უნდა იდგეს.

პარტო ნიეთი მეტის-მეტად ძნელია დიდი მეოსნის რკალის შემოვლება.

პარტო ვეკილი ცეცხლს ვერ მოკცემსო,—ეთს უნდა მოხელეს მძღვარად.

ნიქსაც ცოდნა და განვითარება ანაყოფიერებს. ამ ცოდნის და განვითარებას თავისუფალი დროც უნდა, ერთგვარი ჰონებრივი უზრუნველყოფაც; ამიტომ დღემდე ხელოვნებას ჰქმნიდა ის კლასი, რომელიც საამისოდ დროც ხელს უწყობდა, შეძლებდა;

ასეთი იყო გაბატონებული კლასი. უდიდესი ადამიანი ძველი ციცილიზაცია—არისტოკრატული—მოზობის მომხრე იყო.

ამიტომ? როდემო რომ ის თავიანთიმეცემელი იყო კულტურისა და ამავდროს იცოდა; თუ მოზობა არ-ჰყოფილიყო, მისი დროის კულტურაც არ იქნებოდა.

ურიცხვი მონების შრომის წყალობით გაბატონებულ კლასებს ჰქმნიდათ აუარებელი სიმდიდრე და თავისუფალი დრო. დიდი ნაწილი ამ დროსა და სიმდიდრეს ჰქონდა და ავითარებდა მხარჯავდა; მცირე ნაწილი კი ხელოვნებას ემსახურებოდა.

იყვენ ისეთი მკვნიცემელიც გაბატონებული კლასებიდან. რომლებიც აუარებელ ფულს ჰმარჯავდნენ ხელოვნების ასავსებლობა.

ფეოდალური ხანაში თავდაზნაურობის წარმომადგენლებმა შექმნეს თავისი სიტყვა-კახმული მწერლობა. როდესაც ბურჟუაზია გაბატონდა, მან მოითხოვა და შექმნა კიდევ თავისი საკეთარი მწერლობა.

მთელი მეტსარმეტე საკუნების მერტდ მიღიარი სიტყვა-კახმული მწერლობა უმთავრესად ბურჟუაზიულია.

ისეთი მწერლობებიც კი, რომლებიც ამ კლასს არ ეკუთვნის, მანაც ამ კლასის ყოფაცხოვრებას გვიხატავენ. რა არის ამისი მიზეზი?

გავლენა ბურჟუაზიას და მისი გემოვნების განატონებლობის ნაზარზე.
 ბურჟუაზია იყო მწერლის შემოსილის უმთავრესი წყარო. ყოველი მუშებარი ჰყოლებდა იმ საქმიანს, რომელიც მას მოსწონს.

ბურჟუაზიაც ტანებდა ისეთ სიტყვაჯამულ მწერლობას, რომელიც იმით ყოფა-ცხოვრებისა და მისწრაფებისა მხატვარს. ამვე დროს ბურჟუაზია გაბატონებული იყო და დღესაც არის ევროპასა და ამერიკაში. მწერალი ამოკიდებული მისკან და რა თქმა უნდა, იძულებულია შეეყუროს იმის ბატონობას, იმის გემოვნებას; ისეთი ნაწარმოები მიიწოდოს, როგორაც ბურჟუაზია მოიწონებს. სიტყვაჯამული მწერლობის დარჯში (ესე როგორც ყოველ სხვა დარჯში) ბურჟუაზიამ ამოსწერა თავისი შესაძლებლობაც შემოქმედებაც.

როდესაც პროლეტარიატი თანდათან გაიზარდა და მთლიანდებდა, განაზარდა იმისი გავლენაც საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

ამის ნაშენდნ პოეტები და ბელეტრისტები, რომლებმაც ხელი მოჰკიდეს მუშათა კლასის ყოფა-ცხოვრებისა და მისწრაფების ჩამოყალიბებას, მხატვრულ სახეებში. არის თუ არა ის პროლტარული ხელოვნება!

ნათქვამია, ერთი მეოცასი ვახავხულს ვერ მოიყვანია, ერთი ყვეელი ბოლხა აი არისო.
 ასეთი სიტყვაჯამული მწერლობა მხოლოდ ნიადაგს უშხადებს პროლეტარულ ხელოვნებას.

ერთი და ორი მწერალი—თუნდა მეტიც—რა დიდი ნიჭითაც უნდა იყოს დაჯილდოებული, პროლეტარულ სიტყვაჯამულ მწერლობას ვერ შექმნის,— ის უნდა შექმნას მთელმა კლასმა. ყოველგვარ პირობებში არ არის ეს შესაძლებელი.

ავილით წარსულის გაცვეთობები. ფეოდალებმა და შემდეგ ბურჟუაზიამ საკუთარი ხელგებმა იმით შექმნეს, რომ ცხოვრებაში გაბატონებული იყვენ, ძალაუფლება და სასულიერო მათ ხელში იყვნ; სარგებლობდნ სხვისი შრომით, ჰყავდათ მიწები, ყურე, მუშები და თვითონ ქაზნებრივად ზედმეტად უზრუნველყოფილი იყვენ. აილით დღევანდელი ევროპის ბურჟუაზია,—მან წარმოშვა მძლავრი და მთავარი-ცხოვარი ინტელიგენცია. ეს შესაზრება ეს ინტელიგენცია? უმთავრესად ბურჟუაზიას.

რატომ?
 მიზეზი მრავალია.

პირველი იმიტომ, რომ ეს ინტელიგენცია ბურჟუაზიადან ამ მისი მონათესავე წრეებიდან არის გამოსული. მეორე იმიტომ რომ ამ ინტელიგენციის დიდი ნაწილი ბურჟუაზიული აზროვნებით და გემოვნებით არის გამსჭვალული.

შესამდე იმიტომ რომ ევროპაში ჯერ ბურჟუაზია არის გაბატონებული და მისი საშახური უფრო ხელსაყრელია ინტელიგენციისათვის, ვიდრე პროლტარიატის საშახური.

აქედან დასკვნაც ცხადია: პროლტარიატმა უნდა გაინთავისუფლოს თავი, იძლოს ხელში სახელმწიფო ძალაუფლება, გაბატონდეს ცხოვრებაში და მხოლოდ ამის შედეგად არის შესაძლებელი პროლეტარული ხელოვნების წარდა და განვითარება.

მარტა პოლიტეკური პატონობა პროლტარიატისა არა ემარა,—საჭირია იდეურად გაბატონება, ე. ი. საზოგადოებრივი აზროვნების და გემოვნების დაპყრობა.

ამისათვის დეკრეტები, ძალადობრება, პროტეკციონიზმი მინანწერილი საშუალება არ არის,—თვითონ პროლტარიატი უნდა განვითარდეს, კულტურულად ამაღლდეს, საკუთარი კულტურა დაუბრუნდებოდეს ბურჟუაზიულ კულტურას, შექმნას ძლიერი ინტელიგენცია და ჩააბნოს ის თავისი საშახურში.

ყოველივე ამის განხორციელება გარდაამავალ ხანაში შეუძლებელია.

პროლეტარიატმა უნდა შექმნას საკუთარი ბაზარი ხელოვნებისათვის; უწინარეს ყოვლისა ის უნდა იყოს დიდი მჭიბველი და დიდი გამსაღებელი ხელოვნების ნაწარმებისათვის.

ამისათვის ეს გარდა კულტურულად ამაღლების საჭიროა ქაზნებრივ უზრუნველყოფა.

თუ პროლეტარიატი კომუნისტად არ არის უზრუნველყოფილი, ის კარგი მჭიბველი ვერ იქნება.

მამინ ვერც მწერალი იქნება კარგი მჭიბველი, თუნდა ქაზნებრივად დაგმავლენებულიც რომ იყოს: ის არ იქნება სულიერად დაგმავლენებული.

ამის სულიერი ცმაყოფილებას მამ აძლევს სხვათა შორის მჭიბველი, ავტორია.

რუსეთის საზოგადოებრივ მოხდა უდიდესი რევოლუცია. პროლეტარიატმა ჩაიღო ხელი მისი ძალაუფლება და დღეს ის მეტრად იბრძვის თავისი საბოლოო მიზნის განსახორციელებლად.

იველი დიმიტრა, არის შენება ახალისა,—ეს არის გარდამცვლი ხანა.

ასეთ ხანაში შესაძლებელია მხოლოდ ძიება ახალი ხელოვნების შესაძლებლობა.

დღეს ყოველ პოეტს ჰკვირია, თითქოს ახალი სიტყვა იმისი შემოქმედებით იწყებოდეს.

ძიება ახალი, პროლეტარული სიტყვაჯამული მწერლობის შესაქმნელად ჩვენს დღეს დასწყვეტულია.

როდესაც პროლეტარიატი გამოვიდა სამსჯელო ასპარეზზე ჩვენში, განხდნენ ახალი პოეტებიც: მეგობრებო, წინ... წინ გასწო, ნუ შერაკება თქვენი გული, დე მჭერას სისხლის დღლი არანდეს და მოხსლ—ოფისის ნაქადული.

ან კიდევ:
 ბოძოლა იყის ჩვენს ღმნად!

განა ეს ახალი სიტყვა არ იყო თავის დროზე, მოწოდება მეტრად ბოძოლასავე ახალი, პროლეტარული წესწყობილების შესაქმნელად?

დღევანდელი ჩვენი პროლეტარული პოეზია მხოლოდ ფართოდ გადაშალა ამ სიტყვების შინაარსისა. ვიღაც მთელი, ვიღაცა მრუბამ, ქუჩი-მთელი, ჩიკიყასა... ენდ შემოიბრნა თოვდაპირველად პროლეტარული ჰანგი ჩვენს პოეზიაში

დღევანდელი პროლეტარული პოეტები იმით მიერ დაწყებულ საქმეს აგრძელებენ, მხოლოდ სხვა გაშუქებით, სხვა გაცატებით, რაფაანაც დღეს სხვა დროა: დიდმა რევოლუციამ დიდი შესაძლებლობანი შემოჰხანა და დიდი გაქანება მისცა ყოველგვარ შემოქმედებას.

რევოლუციამ საკმარისი წარმოშვა ჩვენში პროლეტარული პოეტები და მათი თორავრეცოსები.

მუშაობა ცხოვრლება დღითი-ღღე, დიდი ენერჯია იხარჯება, მაგრამ ვერ-ჯერობით ძელი საწყმელია, ვინ როგორ ჩამოთავილებინება.

კამათი იმის გამო, თუ რას უფრო მეტი მნიშვნელობა აქვს: შინაარსს თუ ფორმას, საკმაოდ ძველია.

ეს საკითხი დღესაც არის წამოჭრილი.

ერთი რამ უღდავა: ახალ ხელოვნების ესპარობება მარტა ახალი შინაარსი კი არა, ახალი ფორმაც, ძველი სიტყვებით: არავინ არ ჩაახანდა ახალ დღისის ძველ ჰურეში, ახალ ხელოვნებაზე ზედ გამოჭრულია, ფორმა შინაარსში ამაკარებება, შინაარსი კიდევ ფორმაშია. განა რუსთაველის პოეზიას ასინანსი და დონანისა შეეყურება?

არა.
 სამეგეროდ ასინანსი და დონანისი, არცული და დარღვეული მეტრი და რიტმა ზედ გამოჭილია სიმელოზისათვის.

მა არის სიმელოზი?
 განწყობილება ადამანისა, რომელიც მომავლის შიშით არის შეპყრობილი.

აქედან იბადლები ლანდები, მოჩვენებანი, ორეულები და სხვ. რაც უკი უფარის სიმელოზის.

რა არის ასონანსი ის დონანსი?
 იგივე მოჩვენება და გაორება რითმისა; ბგერა მოგვა
 ჩვენებს ერთნაირ დაბნოლებებს იქ, სადაც ნამდვილად
 სხვადასხვა დაბნოლებაა.

მაგალითისათვის აიღეთ ფრიდონ მაროუშვილის „ქე-
 ლაქი თევზსუფიერი“ (პროლეტარული წარუღობა № 1);
 აქ არის ასონანსები:

ურალო—მსურველი, მიქაეამ—ქიქარი, აისერის—იის-
 ლი, ფილიპე—ბოთმინი და სხვ. ყოველივე ეს არის
 მხოლოდ რითმის გაორება, რითმის მოჩვენება, ლანდი და
 საუსტეხოვ შვეფერმა სიმფონისტური პოეზიის შინა-
 რისა, კომუნისტურისა და პროლეტარულიის ერთი კრია:
 პროლეტარულ ხელოვნებას უნდა სიკბად, სისტემატე, სი-
 ნათოდ და არა ლინდენი, მოჩვენებანი და ორქულები.

როდესაც დაეცილებით პროლეტარულ ხელოვნე-
 ბას როგორც ჩვენში, ისე რუსეთში, დანაზავი, რომ ში-
 ნაარსი ყველგან წინ უსწრებს ფორმას.

რა არის ამის მიზეზი?
 ის გარემოება, რომ ახალი ფორმის შექმნა მეტის მე-
 დიდ ძნელია, აქ საჭიროა ძალიან დიდი ნიჭი და ისიც არა
 ერთი და ორი.

ახალი შინაარსის გამონახვა კი შედარებით უფრო
 ადვილია, თუნდაც იმიტომ რომ ამ შინაარსის თვითონ გა-
 ნახსლებული ცხოველებია აწევის ხელგანას.

ხელოვნება რომ არ ვაღიქვამ ცხოველების მანანა-
 ლად, იმუხლებად, მიკამბის გეტულს და თავის კერა-
 ცხი სხვის ბუნდში დასაძის.

აიღეთ სასწრაო ევრი, ალიო მამაშვილი, აქ არის
 თითქმის ძიება ახალი ფორმისა, მაგრამ უმთავრესად სიმ-
 ვოლუზიის ფორმა.

სანამ პროლეტარული ხელოვნება პროლეტარულ
 ფორმას არ მიიღებს, მანამდე ნამდვილი პროლეტარული
 ხელოვნება არ გვექმნება.

ივ. ვიშაროელი.

ქ ი ს ტ ი ს ხ მ ა

საჩუქრად წიგნები სკოლშია მიწოდებულია

მე, როგორც ხეყსური, მრნდა ესოება, თუ რას ფი-
 ქობს ჩვეყსური ცეზობნა მენშევიკებსა და ბოლშევიკებზე.
 ლბთი მენშევიკებმა ფიქრებში ხეყსურების გამო-
 ყენებას აჯანყების საქმეში. როგორც ეს მათი მოახბრებს
 1924 წ. ავისტოში. მაგრამ სცდებობა. ხეყსურეთი დღეს
 ისე შეეგნებოდა არ არის, როგორც ის დასტოვა 6. ჟო-
 რდანიამ. ხეყსურელ გულგების ერთი ნაწილი იმძრო წამო-
 ბრე ავისტოს პროუკაციის ანყესზე, რომ მენშევიკები,
 ალბთი, ამ მიზნით სულად ამ ფიქრებდენ ამ ხალხის გო-
 ნებრებად ამალგებზე. მენშევიკებმა ხეყსურებს მხოლოდ
 „ინტერკებმა“ დაურაეს საჩუქრად. სარგებლობის მაგერი
 „ინტერკებმა“ მოიბრუნეს ხეყსურეთში წელიწადში
 20—40 კაცის მკვლელობა. ეს აისხნება იმით, რომ ხეყსურ-
 ით ხალხი დარეყსო იყო ძალთი სამპროლის ვადჭობას...

1924 წელს ავისტოს გამოსცემბი ქაქუცა ჩოლოყა-
 შვილის საბით მენშევიკებმა ერთხელ კიდევ შეაღებინეს
 ხეყსურებს ხელი მოამბის სისხელი. ეს აისხნება იმით, რომ
 ხეყსურებს მენშევიკებმა ბოლშევიკები რქიან აკებებლ და-
 უხბატეს და დაარწმუნეს, რომ „მათ არ გაჩანით არაფითარი
 აღაძინებთ; ჭაქებს აუბატურებთ, მამაკაცებს შეუ-
 ბრალბლად ხოყავენ, ბაღლებსა და მოხუციებულსაც
 აერ იწბებთი“. ამან, რა თქმა უნდა, ვაგლებს მოახდინა
 ხეყსურზე.

საბუნდოოდ, ხეყსურებმა შეწერა საქმის ეითარება.
 დღეს ხეყსურეთის გულგობამ გაიწრო ბოლშევიკები. მან
 თავისი თვალით დანახა, რომ ბოლშევიკები მხოლოდ
 მტრებთან არიან რქიანები...

დრო თავი დავსებოთ ჰიუბობას

1921 წლიდან ანტისამქობთა პარტიების მიერ მუშაო-
 ბან და ბრძოლამ ქართული ხალხი დაყენა ავგატოს
 ანატარების წინაშე. — მენშევიკური ვაგუნის
 ქვეშ მუშაო ინტელექტულების უმეშველო გჯგვემი მიხერბო
 ანატარების და მათი ზარალი მიიყენა ქართველი ხალხის
 კულტურულ-ეკონომიურ განვითარების საქმეს. სამქობთა
 ბელსუფლებმა და კომუნისტურ პარტია აფერ 6 წლის
 განმალგებამთა დაკავანწირობად მუშაობის საქართველოს
 მშობელს ხალხის მდომანძობის აღობრებისათვის;
 დღეს ყველასათვის თვალსაჩინოა მისი ბოლშევიკები.

მშობელი ხალხის ცხოველი ინტერესები მოითხოვენ
 სამქობთა ხელსუფლებასთან და კომპარტისთან სრულ
 თანამშრომლობას, როგორც კულტურულ-ეკონომიურ,
 ისე პოლიტიკურ სფეროში... ამბობენ მე მოყვრულბმ ყვე-
 ლ ამხანაგებს, რომლებიც ვერ კიდევდენ გამოსულან ვა-
 ტრეკული მდომარობიდან, ვერ დაუღწევიათ თავი სამ-
 ქობთა მტრების ვაგუნისაგან, დაადგენ სამქობთა ხელს-

ნეტა ვინ იქნება ისეთი გიგი, რომ ქარაქი ტალახზე გა-
 დასცვალოს და ბოლშევიკები მენშევიკებზე?

დღეს ხეყსურეთში „ინტერკების“ ნაცვლად იჯა-
 ნება უამრავი წყენი, ხსნება სკოლები, სწარმოებს ენერ-
 გიული კულტურული მუშაობა ხალხის როგორც ეკონო-
 მიურად, ისე სულურად ასამაღლებლად. დღეს ჩვენმა
 ხალხმა შეიერ სამპროლის მინშენობა. თუ უფრო მოწი-
 ნააღმდებეს თითქი ჭაქავდენ, დღეს ხეყსური მკვლელობს:
 „მხამ სამპროლი ქინა და იქავ მანი თყინანა“.

მენშევიკების მიერ ხალხზე ვადეულბი საჩუქარი
 თანდათან ელკევა დაიწყებას. ეს ასე ხდება ანათალბის
 ყველგან შეხანბით ხეყსურეთში. დღეს ნურავს ვგონებ,
 რომ ხეყსურეთი არ დაურტალა ისა და იქ ავისტოურის
 ადვილად გაასაღებს. დღეს ხეყსურეთმა ფერი და გული
 იცავდა, ის მიხვდა ავსა და ქარგს, მან უკან გაიყრო მტე-
 რიც და მოყვარე და ნურას უპარტავად, თუ მან მენშევი-
 კების იმედები არ გამაძრობოს. მენშევიკებს ინგლისის
 იმელი აქვთ? ჰქონდენ. მხოლოდ იმის კი ვიტყვი, რომ ინგ-
 ლისი იმ გასიყვრელ მუწუქს ჰგავს, რომელიც მომწიყუნებ-
 ლია და თუ ექიმმა არ მოუხსნის, ისე თავის-თავად მხარე
 ვასქდება. მისა ასეთი ექიმი ჩენს და თვით ინგლისის მუშა-
 თა კლასია...

ყოველ შემთხვევაში, მენშევიკებს უნდა ვაეახსენო,
 ხეყსურეთის იმედი სულად ექნებოთ, აქაური გულგაცობა
 არც ერთ მათ ავგებს არ ვააწარწახებს.

ჩვენ გვლებში მათ ასე მოხსენებენ: მოგვეპრობით,
 მოვავსევეთ. ვგვიკავებ, რაც ცრემლმ და სისხლი ვკლდენ
 თქვენმა ავანტურაბო.

ლ. ქისტაური.

უფლებასთან გულწრფელ თანამშრომლობის გზას. ამან
 მოითხოვს ჩვენი ხალხის ინტერესებო...

მე მათა კომისიისა და „ახალი გზის“ ვადედულბა ხნამ
 ბგვერ ამხანაგებთ გამოახიზლა, მაგრამ, სამწუხაროდ,
 ზოგნი ურწმუნონი კიდევ ვიტუტებენ და ილიუზიზობით
 იტყუებდენ თავს ჩენში. საუბედროოდ, კიდევ მოიპო-
 ვის ისეთები, რომლებიც ვაყუებრიან მათ ზღვისაგან,
 იქედან მოვიდენ ქვეყნის სისამს, ეს ქვეყნის მტრობა და
 ორბულებობა... სრული თანაგრძობით მივსვლამ და ვო-
 ზიარებ „ახალი გზის“ შეტედულბას...

ქმის აზრით, საქობია ან. სომხეთში, დაარსდეს ყო-
 ვილ მენშევიკთა მიურთი, ან-და სომხამრბეებით ჩამოვი-
 დოლდეს წამობრავანდელი თბილისიდან მიმდინარე პოლი-
 ტიკური საქობიორბოტი საეთობის ვასამდებლად ქო-
 ნებზე.

გაუმარჯოს კომუნისტურ ხელსუფლებას! ვაუმარ-
 ჯოს ახალ გზას!
 იაკობ შვილია.

კ ი დ ე ვ ფ ი კ რ ო ზ ე ნ ე

24 წლის მენშევიკურმა გამოსვლებმა და მისმა შედეგებმა ალბათარა კვლეა, როგორც პარტიულ მხარე, ისე პოლიტიკის ვარჯიშე მუივი მოქალაქე. ამ გამოსვლებმა მენშევიკურ პარტიის სარგებლობის ნაცვლდ აუწერელი ზინი მოუტანა. ყოველ მტერი ამ გამოსვლებმა პარტია წააღვეა ისე, როგორც ნიადვირის ზინიარის პირველ ყანის წაღვეს. ნიადვირისაჲნ წაღვეს ყანაშიც დარჩება შემთხვევით დაუზინანებლად აქა-იქ სიმინების ძირი და მენშევიკურ პარტიასაც დარჩა აქა-იქ გამოსვლების შემდეგ თითო-ორიოლა პირი, მაგრამ პარტიის პოლიტიკის მეოხებით მისი შედეგება და დანაკლისი აღდგენა შეუძლებელია. საქმე იმაშია, რომ ყანის წაღვევის მიზნებზე ბუნებაში უნდა ვდვიოთ და მენშევიკურ პარტიის წაღვევის მიზნებზე თვით იმავე პარტიას.

ამ პარტიამ დიდ უბედურება მაყენა საქართველოს მშრომელ მასებს, მაგრამ იმდენივე ზინიარის პირველდვილთა და ასეც მოხდა. ავივისტის გამოსვლებს შედეგად მოჰყვა მენშევიკური პარტიის პოლიტიკის სრული გადაფანება, ამას კი მოჰყვა ს.-დ. პარტიის დიშა და მოსპობა. ავანტიურის ხელმძღვანელებმა ძელებული შექნენ უარი გრქვათ თავის „ნამოიფარჩხ“ და ერთმანეთს და-

უწყეს ბტყუნება: არა შენ იყავი დამნაშავე და არა შენა. შიოგონეთ ნოე ყორღანის წყროლი, რომელიც ბრალს სდებდა კორც ანდრონიკაშვილს, რომელიც ვითომ ნაციონალ-დემოკრატებს დაუჯერა და აჯანყება მოაწყო. ეს გამოაკლები ისეთი სამარცხენო შექნა, რომ მისი პატრონობა ვინაჲნ ვერ იყისრა და ერთმანეთს დაუწყეს ბრალება.

ახალგვლებს ენერგოულმა ცდამ კომუნისტური პარტიის დახმარებით საქართველო გამოიყვანა ამ ტრალიზმიდან. ავანტიურის მსხვერპლმა ბრენო თავის შეცდომა. ხალხი დღეს ერთსულოვნად არის ჩამბული თავის სახელმწიფოს აშენების საქმეში. მაგრამ დარჩა ევროპაში გახიზნული ჩვენი ანთიფილი ლიდერები, რომლებიც თურმე ყოველ ღონეს ხმარობენ, რომ კიდევ ჩაითიონ ხალხი ავანტიურაში, კიდევ დაატეიონ თავზე უბედურება.

მაგრამ იციოდნ ამ უჯარო გენერალმა, რომ დღეს ისინი თავის ვერაგულ მიზანს ვერ დასწვდებიან. დღეს მათ დაძახილზე არაჲნ არ გამოვლენ და მათივე სარჩაბმდევითი აიღებს ხელში იარაღს. გაფრთხილდნ მოქალაქე ნო, მოგვაშორეთ თქვენი „მხრენველი“ ხელი-

ი. ლომთაძიძე.

განს. გარკვე პოპუნიკოს გენსხაღვა

საუბედუროდ მეც ვარ ერთ-ერთი იმ გამანადგურებელი აქტის მონაწილეთაჲნი, რომელიც ქართველი მშრომელი ხალხს თავზე დაატანა საზნებარეით ნიადვირშია ემიგრაციაჲ, დღეს ვე ვეუბნები, თითქმის ვინ ჩამიწვილა ეკამბ. კვდ ცლილობს ქართველი ხალხის თავზე დაატეიონ მორიგი უბედურება.

ეს გარემოება აღწერილობს იწვეს ჩემში და ვატყობ, რომ მთელი ჩემი ძილ-ღონით ვეუბნებოდა ვყვლა იმით, ვრცე ასეთ გათამაშება მომხდებოდა ჩვენი ხალხზე. ჩვენი ხალხის მშენებლობა და აღმშენებლობა პორტების შექნა შესწლი მხოლოდ და მხოლოდ საქათია ხელისუფლებამ.

მასწავლებელი ვარლ. კობახიძე.

საქართველოს სამხატვრო საზნაბტვრო ახალმეი

საქართველოს სამხატვრო აკადემია დაარსდა 1922 წელს. ეს არის უმაღლესი სასწავლებელი სახეივით ხელოვნების ყველა დარგის განსვითარებლად; ის მიზნით ისახავს შექნას კადრი პრაქტიკული ხელოვნ მოღვაწეთა, რომლებიც აღჭურვილნი იქნებიან მხატვრულ საქმის მთლიანი ცოდნით.

ოთხი წელიწადია, რაც აკადემია არსებობს და მისმა საქმიანობამ ნათლად გვაჩვენა, რომ ის ცოცხალია და დაკავშირებული ჩვენთანამედროვე ცხოვრების მოთხოვნილებათაჲს; ამის საუკეთესო დამაბტკიცებელია ის, რომ თბილისში არსებულ ყველა შრომის სკოლებმა და ტენნიკუმებში ხატვის და ძირწვის მასწავლებლებმა არიან მთლიანად აკადემიის სტუდენტები; აქტიურ მონაწილეობას დღეობენ ისინი აგრეთვე სათავჯო, საკლბო, საკლავო თუ საგამომცემლო საქმის დეკორატიულ მუშაობაში, გარდა ამის არა ერთხელ მივიღით აკადემიის სტუდენტების პრემია ჯინდაკების, ხუროთმოძღვრების თუ დეკორატიულ კონსტრუქციის ყოველივე ეს ამტკიცებს იმას, რომ გარკვეულ, შემუშავებულ პროგრამით მაცადენიობა ხელს უწყობს ერთის მხრივ სხვადასხვა საფეხურზე ტენიკური ცოდნის შესწავლა-განმტკიცებას და მეორე მხრის კი ნამდვილი ფიქვა თანამედროვე მომენტით გამოწვეულ ამოცანების დასაკმაყოფილებლად.

გარდა ძირითადი საგნისა, თვითთულ დარგში წარმოებს სწავლება სხვადასხვა დამატებითი საგნებისა, რომე-

ლით კომპლექსი აძლეეს სტუდენტებს დამთავრებულ მხატვრულ განაბლებს ამა თუ იმ მიმართულებით. ვერაღვემით წერის დარგზე სტუდენტებს აქეთ საშუალება სალაბოთ იგარჯიონინ ხატვაში და სხვ. გარდა ამისა სწავრობენ პრაქტიკული მეცადენიობა პლასტიურ ანატომიაში. ხელოვნების საერთო ისტორიაში, ქართულ ხელოვნების ისტორიაში და პერსპექტივაში. გარდა ამისა სხვადასხვა საფეხების სკოლებსათვის მასწავლებლობა მოსამზადებლად წარმოებს პედაგოგური ხასიათის მეცადენიობა: მსოქლოგურ პედაგოგიაში, პედაგოგის ისტორიაში, მეთოდლოა და დიდატკიკაში; ეცნობიან აგრეთვე ესთეტიურ აღზრდის ამოცანებს, ხატვის, ხატვის და ძირწვის სწავლების მეთოდლოა და სხვა. რაც შეეხება ფეხებით წერის დარგზე ძირითად საგანს, აქ ადვილი აქვს სხვადასხვა მიმართულება, რომელიც გამოიხატება ხელმძღვანელთა მიერ შემუშავებულ პროგრამებში. საქნდაყო დარგზე უზომოფრესი საგანია ჯინდაკება ე. ი. ნატურის თბიდან ძირწვა. გარდა ამისა ჯინდაკების დარგის მოსწავლენი სწავლობენ სამულტორლო საქმის ტენიკას, (ალბისტრიდან ფეხურების ჩამოსხმას) ვარჯიშობენ აგრეთვე ჭეის ამბრულ სახელებისში, სადც ისინი სწავლობენ ჯინდაკ ამბრულს, ზემოთ ჩამოვლოდნ ფრადლოდნ წერის დისციპლინები და პრაქტიკული ვარჯიშობანი, აძლებს აკადემიის სტუდენტს დამთავრებულ მხატვრულ განაბლებს, აცნობს ტენიკას და ამაზღებს პედაგოგით, სა-

ქანდაკე განყოფილებასთან არსებობს საკერამიკო სახე-
ლონისო, ჩვენი მრეწველობის განსაზღვრებლად, რომლის
მოთხოვნებზეა დიდი გულხეობა მასებში. საკერამიკო სა-
ხელონისო მოამზადებს ნამდვილ ხელოვნებს, რომლებიც
გააჩვენებენ თავის ტონებს გლეხთა ფართო მასებში;
სხეცხელი მასალონის დიდი ხანი არ არის, რაც არსე-
ბობს, მაგრამ ასე უკვე აქვს თვის საბაზისი მიღწევები.

რაც შეეხება სურათთმომცემების განყოფილებას, მი-
სი მიზანს მოამზადოს არა მარტო ტექნიკისო-ალმწებნე-
ლი, არამედ მხატვრული მხრივ ნაწილობა გაწერითელი
და განვითარებული სურათთმომცემი. ამისათვის სას-
წავლო გეგმა მხატვრული გრავიკული მხრის საკმაო
არის ვფართობული, ხოლო მათემატიკურ-ტექნიკურის
სხრე შემკორებული შესაძლებელ მინიმუმამდე. საქმის
ასეთ ნიადაგზე დაყენება ამ დარგში უკვე გვაჩვენა
თეალსაჩინო ნაყოფი.

ჩვენ შეგვიძლიან მტკიცედ გვეწამდეს, რომ შორს

აღარ არის ის დრო, როცა საქართველოს ეყრდნობა საკუ-
თარი სურათთმომცემების, რაკორტის ქ ძეგლად იყო.

აკადემიაში ყოფნის უქანასკნელ წელიწადის ხუთი-
მომღერების განყ. სტუდენტები მოანდომებენ განსაკუთ-
რებით საზოგადოებრივ შენობის სადამოკლო პროექტის
შესრულებას აკადემიის მიერ დანიშნულ თემაზე. სადი-
ლოში პროექტის დამტკიცების ენიჭება სურათთმომცემის
წოდება და უდარდა უმაღლესი სასწავლებლებში ხაზის
სწავლებისა; აღნიშნულ განყოფილებაზე პირის დამთავრე-
ბული კი ენიჭება წოდება ტექნიკუმებში ბატონსა და მტრ-
წვის მასწავლებლობას.

აკადემიის კურსი 5 წლიანია; მიღება ხდება საკონ-
კურსო გამოცდებით ხატვაში; პირველი წელიწადი ითე-
ლება საცდელათ; შემდეგ ირეცევა საკითხი სტუდენტის
აკადემიაში დაბრუნების შესახებ. ამჟამათ ყველა დაბრე
სწავლობს 300-ზე სტუდენტი სხვადასხვა ეროვნების
ქართველი ახალგაზრდობა უღრის 45 პარტიკულტ-
გარ. მკავარანი.

ხ უ თ ი ს გ ა ნ ს ა მ ა რ თ ლ ე გ ა

18—25 თებერვალს დასავლეთ საქართველოს ოლქის
სასამართლომ ქ. ფოთში გაართა ჯავშუმ-პროვოკატორი-
ბის საქმე. დამნაშაღის სკამზე ისდენ ქ. ლოლუა, ს. ყვანიჲ
ნ. ჭორჭია; ი. შაბიო და პრაქციეშვილი.

წოლუს ბრალდება გამოხატება ძმასი, რომ შან
1914 წლის თავი მოუყარა სასამართლო შტრეიტებერებს და
თავდასმა მოახდინა ყველაზე ფოთში უფრო რეკოლიუ-
ციონარ და შეკავშირებულ ჩულის სანაონის მუშათა არ-
ტელზე. ლოლუმ სასამართლოს წინაშე აღიარა, რომ ეს
მან ჩაიხინა ს. ფედ. პარტიის დაგეგმვის ამხვე დასტუ-
რებდენ ლოლუს მიერ დასხვებულ მოწმეებს, ყოფი-
ლი ფედერალისტები, რომლებიც თვითონ იღებდენ მონა-
წილობას ამ თავდასმებში. მრ. ისაკიაი, ს. ფ. პარტიის
მართლდება ხელმძღვანელმა, რომელსაც ბრალდებულა
ლოლუა სასამართლოს წინაშე ხელმძღვანელად იხსენიებ-
და სრულად უარი სთქვა ამ საქმეში მონაწილეობაზე.

დანიარჩე თობ დამნაშაღეს ბრალდებობა რევიოლუ-
ციონერების წინააღმდეგ აქტიური მოქმედება, ეანდარე-

რისთან კავშირი, ჯავშუმთა; მათი დაბეზღებით 1907 წ.-
დაუქტორია ორი არალეგალური კრება სადაც დატუქსაწე-
ბულია იხენ; სეფე ლოთათიანი და საირდიონ ბოკუიას, რომ-
ლებიც ვარდაცოცხლენ ბათუმის ციხეში. მათივე დაბე-
ზღებით 1906 წ. დაუხვრეტათი ნსტარხე გვეწმეშვილი და
სხვადასტვა დროის ვადუქსაწმეებით მრავალი რევიოლუ-
ციონერები.

ერთი მოწმე, ფოთში ყოფილი ბოქული მაქსიმე ხა-
ბურზახია, რაკორტე ვერის რევიოლუციონერი მოძრაო-
ბის საბუთებდენ აღმოჩინდა, 1903—04 წ. ყოფილა მთავა-
რი ჯავშუმში. ეს ვებატონი პროკურორი ამხ. ტალახაძე
დასკარგულებით, იქვე იქნა დატუსაღებულ და პასუხის-
გებაში მიექვეულ.

სასამართლოს წინაშე გამოიტყობა მუშების დედევა-
ცია, რომელიც მოითხოვდა ჯავშუმ-პროვოკატორების და-
სჯას უმაღლესი სასჯელით. მუშათა და გლეხთა სასამარ-
თლომ სუთივე დამნაშაღეს ვადუქვივტარ უმაღლესი სა-
სჯელით დასჯა.

იხ. ლოთათიანი.

უოუ. ახალგაზრდა გერკისსტოა გნაუოჟილვა

ძოთაინის ბაზრის უოუ. ახალ ბაზრად მარქსისტოა უოისის

1926 წლის ამაღლეს ქ. ქუთაისის ახალგაზრდა მარ-
ქსისტოა ერომა ვადუქვა—უოაჟოა რა მან თავისი ძველი
გზის პლატფორმა, ჩაითავალბა ყოფ. ახალგაზრდა მარქ-
სისტოა ბოროს და გამოაქვეყნა დელარაქცია 10 ამზანა-
გის ხელმოწერით.

ბოროს მუშდვა ანტი-მენშევიკური კამპანიების ჩა-
ტარების საკითალორ ტენიკუმებში და 9 წოდებში
იმავე წლის 28 დეცემბერს ბოროს უძმლო ჩაეტარებია
საქსისტოა ელქტრო-ტენიკუმის ყოფილი ახალგაზრდა
მარქსისტოა და თანამგრომობთა უოისის. 29 დეცემბერს პე-
დაგოგორ და სამრეწველო კომისიური ტენიკუმების
ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტოა და თანამგრომობთა უო-
რის. 30 დეცემბერს კი სასოფლო-სამეურნეო ტენიკუმის
მოწმეეთა უოისის ამის შემდეგ ბოროს ვადადიდა 9 წოდ-
ებში. 10 იანვრიდან 15 იანვრამდე ბოროს 9 წოდებ-
ში კამპანიების ჩატარების ამოცანად დასდოდა და ამ რი-
ვად მასორო მოსწენებენ დამთავრებულად ჩათვალა.

ბოროს საქოროს სტრა გამოერეცია თუ ასეთი მოშა-
რის შემდეგ, რა ვაზის იარჩედე არალეგალურად მოშე-

შევე ახალგაზრდობა და ამილორ ვადუქვადა აღრიცხავულ
აყენიანთ სი ამსანადენ, რომლებიც იზარებდენ „ჩვენი
გზის“ პლატფორმას. გამოირკვა, რომ ახალგაზრდობის
არალეგალური ფუნეში ფართო გამოეხმავებოთ თავიანთ
ყოფილ ამზანაგებს.

ბოროს თვის ვარშემო შემოეკობა რამოდენიმე ასეუ
ლი ამზანადი და მოიწევა საქალეოა კრება.
მაგრამ ენიანდენ არალეგალური მომუშავეები უთმავრე-
სად. რაიონებს აყენებდენ, იბოლორ ვადადუბებულ ამოც-
ანად დასჯას; რაიონებს მწასლო და იქ დაკრითი წესთა
ანტი-მენშევიკური კამპანიის ჩატარება.

ასეუ მოზად, ბოროს თვის წვერები ვაგზანვა ქ.
ტყობულში, ქ. სასტრედიამში, ქ. ხონში, სასტრედიამში მო-
წვეული იქნა წინასწარი თათბარი ყოფილ ახალგაზრდა
მარქსისტებისა.

აქ ჩამოყალიბდა სასტრედიის რაიონის ყოფ. ახალგაზრ.
მარქსისტოა ბოროს, რომლის შემდეგ მოწმეეთა მასორო
კრებაზე მოსწენებით ეგვიდენ ქუთაისელი ამზანაგები.
ქ. ხონშიაც მოწვეულ იქნა ყოფ. ახალგაზრ. მარქსისტოა აქ-
ტივის თათბარს. აქტივმა გამოჟოა კოლეცია და მას დავე-

ლა, ხონის რაიონის მასწავლებელ მუშაობის წარმოება. ქ. ხონშივე ადგილობრივ ყოფ. მარქსისტ. ინიციატივით მოწვეული იქნა ყოფილ ახალგაზრდა მარქსისტებსა და თანაგრძობრობ მოწოდება გეგმიანბული საქალაქო კრება. კრებას დესწრო 400—500 ახალგაზრდა, ახალგაზრ. მარქსისტებმა, როგორც სამტრედიანო, ისე ხონშიაც დიდი აქტიურობა გამოიჩინეს და მათ საჯაროთ განაცხადეს, რომ

სტრუქტურა ახალგაზრდა მარქსისტთა არალეგალური ორგანიზაციას და მთლი ახალგაზრდული ინერჯიით თანამშრომლებზე სპობოა ნელაფულებსათან, ყოველგვარ ფორმებზე. მავი რეაქციის წინააღმდეგ.
მთლიან დარეგ პერსონლებზე აქეს გამოუმეგებულ და კოლექტივის ნებისყოფით და ბელაფულებს დანმარბებით იგი მას უტოლოდ დასძლეეს.

ალ. ტყეშელაშვილი.

ქუთაისის თეატრი

ერთ დროს ქუთაისის თეატრი წარმოადგენდა ძლიერ საცვიოს, რომელიც მძიმეხელო საზოგადოების მოქალაქეებზე და ესთეტიკურ გრწამებს აღიქმებდა და აფეხი-ზებდა მსმენელებს და მყურებლებს საცაცობრიო იდეებისაყენ იტყუებდა.

ესხიანშვილი—ჩხვიდის და მათი მოწოდებების მიმჭარალი ანრდობის დღესაც არ აძლავებს მოსიყენებს ქუთაისის საზოგადოების. უფრო შემდებულ ნაწილს. რევიოლიუციის ქარტახელმა, განსაკუთრებოთ პირველ ხანებში, ძლიერ ეძაილა თეატრის მავისციემა, მავრამ გასამჭობების შემდეგ თეატრი ავლეო დაუბრუნდა თავის მოწოდებსა და ხელულებების მაღალ კიმებზე შესაფერი ადგილიც დაიკავა. 1924—25 წლის ქუთაისის თეატრი ამის საუცხოეო ილუუსტრაციო იყო. ამ წლებების სეზონმა აშკარად დაანახვა საზოგადოებას, თუ როგორ შეუძლია მტკიცე აღმინისტრატორისა და გამოცდილი რევისორის ხელს, საუცხოეო დასი გამოსძეოდის და საზოგადოებას მისცის შესაფერი სულიერი საზრდო.

დღევანდელმა ქუთაისობა თეატრმა კი, სამწუხაროთ, ვერ გაამართლა საზოგადოების იმედი. დასი, რეჟისორა, რეპერტუარი—ყველაფერი ეს ძლიერ სუსტია და თეატრმაც თითქმის ყოველდღე მნიშვნელოვან დაპყრობები არც ძველი სკოლის გავრძელება და არც ახლის დასაწყისი.

ასიმი გაუპეგრობას აღმოიპოვებ უნდა ჰპოვდეს

7 მარტს, ქ. ოზურგეთში შესდგა ადგილობრივ სასოფლო-სამეურნეო ბანკის რწმუნებულთა კრება, ძველი გაგვიგობის მიერ წარმოდგენილ ანგარიშების განსახილველად და ახალი გაგვიგობის ასარჩევად. ამ შემთხვევაში მე არ ვინებო კრების მიმინორების ჩვეულებრივ ხასიათს, —მინისტრებს მხოლოდ არჩევნების ირაველი წამოჭრილი ერთი საკითხის გარჩევა.

გაგვიგობის წევრების არჩევის შემდეგ, სადაც თითქმის ერთხმად გავიდა დამწერე პარტულების მიერ წამოყენებულ კანდიდატები, (გარდა ერთისა) გჯერო მიღდა საბჭოს წევრების არჩევენზე, რომლის წარკრებათ უნდა არჩეულყო 9 კაცი. აქაც დამწერე პარტულებმა წამოყენეს კანდიდატო სია.

ღვაბუს თემის რწმუნებულმა მოითხოვა ერთი ან ორი კანდიდატის დამატება, იმ მოსაზრებით, რომ წარმოდგენილ სიაში არიან იყო ღვაბუს თემიდან. შემოვიდა სკენდახვა წინადადებებო, ზედმეტად დიანახეს კანდიდატების დამატება. ამის შემდეგ ღვაბუს თემის რწმუნებულთა, ისედაც გახანჩლიყბებულ კრების დატოვება ამ გზითინეს. „მინც ზედმეტე ვეყვინფარო, შორი გვა გვაქს გასაყელაო“. ამაზედ კრების თავმჯდომარეც გულმოსუ

„ახალტურა!“—ი რა სახელი გამოუნახა ქუთაისის საზოგადოებამ გზადმდე თეატრს. და მართლაც, ძლიერ საყალაოა, რომ, დღევანდელ გეგონიბის რეჟიმის დროს, ასეთ თეატრზე სახელმწიფო თანხება ონარჩებოდას.

ერთადერთი გამოწოდების ქუთაისის თეატრის რეპერტუარში წარმოდგენდა და ჩაინდის „მეოქლო“, რომელიც დასდგა ახალგაზრდა რევისორი—შოთა მანგაძემ. „მეოქლო“ ერთგვარი სინტეზია თავისუფალი სენაეთის თემური წყობილებისა. რევიოგოზური კულტურისა და თავდაყენებულობის სიყვარულისა. ანგარიის ეს სამი მოსოფლმედელოება შესაფერი შეუთანხმებია და დახეწული მხატრულ ფორმებში გაულტოა. რაც შეგებდა დადგმას, უნდა ითქვას, რომ აქ აშკარად სჩანდა მარეჯინიშვილის დიდი გავლენა, როგორც დეკორაციებისა და სინათლის დაყოყენებაში, ისე შესრულების საქმეში.

ამ რამოდინემე დღის წინეთ, მიხდა დადგმა „კოლმეტისი“ (ასე ეწოდებო გზადმდე დასს) გეგაბახილბე და შესედა ახალი. სასურველია, რომ ეს ახალი დასი ახალ გზასაც აირჩევდეს და არც მავურებულმა გაყდენდეს ჩვეულებრივად, რომელიც ისედაც დამფრხილბა, სხვათა შორის დასების სიღიდის გამოისობითიც.

ალ. ტყეშელაშვილი.

ლი მიამბა: „ეს კრების დემონსტრატულიად დატოვება, აქ ვილაცას ბოროტი ხელი მუშობოსო“. ჭაღარა „დემონსტრატებიც“ მწვიდათ მომარუნდნენ და გაუგებრობის ახსნის შედეგად.

ფეკობო, რომ ასეთ შემთხვევაში ზოგჯერ თანამშრომლები გაუგებრობით ხშირია ავარბებენ. ახლანდელს რულებულ საბჭოების გადარჩევის დროსაც, სწორია იყო მგზავის მოყენებო პარტია აყენებს კანდიდატო სიას, უმრავლეს შემთხვევაში ყოველი მხარე მიღებულბა სიის შედგენის დროს, უპარტიონე სწორია უმრავლესობას შეადგენენ ასარჩევ კანდიდატებში—მხოლოდ მწვიოგელთა ინტერესების დაცვის საზოგადოება. მწვიოგელ მოსახლეობაც ანგარიშს უწევს ყველა ამას და ხალისით აძლევის ხმას პარტიის მიერ წამოყენებულ კანდიდატო სიას. თუ ზღეფა ახალი კანდიდატების დასახლებბა (სწორად აქ უნდა იყოს მხარე აქეთ მხედველობაში)—ეს სრულებათი არ სწეხას არსებულ კანონის დარღვევას და უბრალო რაზე არ გავაზვიადოთ. ყოველ შემთხვევაში, სასურველია, რომ ასეთ რამეს შემდეგ მინც არ ექნეს ადგილი ანალიოგურ შემთხვევაში.

რწმუნებულნი.

ფერილები კრკვიციანი მს. როზორი მომხიანობა?

(ა. ე. რეინგის სამართავლოს საყურადღებო).

ტი, მართალია ეკონომია“ უნდა დავიკოროთ, მაგრამ არც ნამეტარი გადამტეხება ვაიკა.

ამ შვიკათად შეხედება კაცი, რომ არ შემოვიკილოს სად. შორანის სამუშაო თოახის (ტენსიკური კონტორა) ჯოღლად უფარვისთაზე. თოახი მეტის-მეტად პატარაა, რაც აუტანელ მღვამერეობაში აყენებს მუშა-მოსამსახურეებს. მაგრამ არ იქნა და არა, არავერი ემეგლა ამ საქმის მოვდიარებას. თვე ისე არ გავა, რომ ვინმე არ მობრძანდეს და არ გავზომ-ვათოზომის ეს უხედურ დღეზე დაარსებული თოახი, მაგრამ მიინდ არა გამოდის რა.

ინე, გამბაროვი ბრძანებს—კრედიტს არ სსნიანო. მე-რე არ იკითხავთ, რამდენია ამ ერთო თოახის გასაღბართო-უნბლად საქირო? დაბნობებით, 15—20 თმანი. რე თუ ესეთ პატარა თანხის გავლება შეუძლებელია იმტომ, რომ ამ თოახში მომუშავეები შეუძმნან შრომის ადამიანური პირობები? მეტი არ იტყვი, რა პირობებში უხდებათ მუშაობა ამ თოახში, რომელშიაც მხოლოდ ორი მაგილა მღვსს ტეტეკე. ერთი მაგილა სკირდება მორივე აეტეს, მე-

ორე კი—მორივე კანტორის მოხელეს. ფართო გზის დეკითურის შრომად მოსული და წისასულად გამზადებული მემუშავენი და სხვა ფესზე სდგანან ხილმე და ისე აღდგენ მატარებლების საბურთებს. ამას დამატეტი კიდე იქვე 6 ელსმენი და 3 საკევირობო ბუღელ გაითვალისწინეთ ერთსა და იმავე დროს მათზე სხვადასხვა პირები საგან ლაბარაკი და თეთი ამ თოახში თავმოყრილი ხალხის სიცილ-ხარხარო და თქვენ უმეკველად გადაეშლება თვალწინ ნამდვილი შეითინ-მანარი. და განა შეიძლება ასეთ პირობებში კაცმა დაიკრებულო სამსახური პირნათლად შესარულოს?

ამ ნაკლის თავიდან ასაცილებლად ვითომ ყველა ფეკტობს, ისეთ ბრძანებასაც კი წაწყდება კაცი, რომელშიაც ნათითქვამია: „გაგანიერდეს ტენსიკური კანტორის ბინა სად. შორანში 1-ლ და მე-2 კლასის ზალგებს შუა გასავლის მოხებითი“-ო (იხ. ბრძანება № 5357 1926 წ.).

მაგრამ საქმეს მანე არავფრო არ შეველის. რას უყურებს ის, ეისაც ეკუთვნის ამ საქმის მოკვერება? **ინამილის ნათლული.**

შორანის მხვრა

(საკუთარი კორესპონდენტისგან).

2 მარტს გვესტუმრა ამხ. ლ. კუპრაშვილი, მოხსენება გააკეთა საერთაშორისო მდგომარეობასა და ქართველი ემიგრაციის მიერ კვლავ აენტიურის მზადების შესახებ. მომხსენებელმა ყველასათვის გასაგები ენით დაასურათა იმიკრიალსტურ სახელმწიფოთა საბჭოთა კავშირისადმი დამოკიდებულება და ქართველი ემიგრაციის კომინიციეები, რომლებიც განადგურებით ემუქრებიან ქართველ ხალხს.

მოხსენების შემდეგ დიეწყო შეკითხვები. შეკითხვები იყო საქმინი და ფრიალ სეროიზული. შეკითხვიბინდ გამორიკვა, რომ დამწერ საზოგადოება ერთსულოენად აღმუთარებელია ემიგრაციის ავანტიურისტული მუშაობით და მზათ არის ხელისუფლებასთან და კომუნისტურ პარტიათან ერთად სისხლით დაიკვას საბჭოთა საქართველო ყველა მტერთაგან, ვარეშე იქნება ის, თუ შინარერი. შემდეგ ამხ. კუპრაშვილის მოხსენებები ჩატარდა ზესტავონში, ჩხარაში და თერჯოლაში. მოხსენების ითმოდან აუარებელი ხალხი ესწრებოდა და ყველან ერთსულოენად აღმუთარებით უსმენდნ ცნობებს ავანტიურის სამზადისის შესახებ.

აღსანიშნავია ზოგიერთ გლეგების სიტყვები, რომლებიც მოითხოვდნ სასტიკ ბრძოლას იმთ წინააღმდეგ, ეინც ხელს უშლის საბჭოთა საქართველოს გლეგებისა და მუშების ნორმალურ მუშაობას. ყველა ერთობად აღიარებდა, რომ ქართველ მშრომელ ხალხს არსილდეს არ ჰქონია ისეთი მშვიდა და ნორმალური ცხოვრების პირობები, რო-

გორც დღეს საბჭოთა საქართველოში აქვს მას. ასეთია სუ-რათი ყველან, ყველა მოხსენებზე.

რე თუ აქედან ამჯერა არ არის, რომ მუშები და გლეგები საესმით საბჭოთა ხელისუფლების მზარეზე და თუ საქირება მოითხოვს საკუთარ სიციცხლეს შეიკრავს არსებულ ხელისუფლების დაეცის საქმეს? რე თუ დღემდე კიდევ ვერ შეიგრო რამიშვილებმა და მათმა ავენტებმა, რომ არალეგალურ მოჩინაკედელეთ არავი უსმენს დღეს მშრომელთა რიგებთან და მითი „მოღუეწეობა“ ყბადღებელია?

რე თუ ვერ შეიგნეს, რომ მშრომელი ინტელიგენ-ცია, რომელიც ერთ დროს მენშევიკურ პარტიის ინტელექტს წარმოადგენდა, დღეს საესებით, სულთია და გუ-ლით საბჭოთა ხელისუფლების განმტყეების საქმეს ემსახურება? მამ ესხება დავრდნობილი არალეგალური ჩხირკედელთა? პასუხი ერთი შეიძლება იყოს. ისეთ ჯგუფებზე, რომლებიც სოციალისტურ აზროვნებას ებრძოდნ წარსულში, ან და ისეთებზე, რომლებსაც პო-ლიტიკის ისე გაგება, დოვორე ბნოჯელ გულეს ჩინური ენა. ასეთი ხალხი მათთვის დავალიურია. მაგრამ სხვა ან კი რა უნდა ჰქნან. ტყვილა კი არ არის ნათქვამი: „წულ-წულბული კაცი ხავს ეკიდებოლი“.

ა. ჩინაძე.

საჩადამიო კოლეჯი.

აღმსიკობის სტამბა, კაბოს ქუჩა, 68.

ტირავი 10,000